

Broedvogels van de HAPERTSE HEIDE

Broedvogelmonitoringproject, seizoen 1997

Samenstelling: Vogelwerkgroep De Kempen:

Hans Hermans
Ben Jacobs
Tonny van der Vleuten
Carlo van Wely
Jan van der Zee

November, 1997

INHOUDSOPGAVE

1 Algemeen

2 Soortbespreking

BIJLAGEN

1 Aantal territoria

2 Bezoekronden

3 Hoofdlooproute

4 Verspreidingskaarten

1 ALGEMEEN

In 1996 is op verzoek van Staatsbosbeheer gestart met een BMP-A inventarisatie (alle soorten) op de Hapertse Heide door leden van de Vogelwerkgroep de Kempen. Deze inventarisatie is in 1997 voortgezet.

Het onderzoeksgebied bevat niet alleen de heide maar ook 2 kapvlakten en aangrenzend bos.

In bijlage 1 is een lijst opgenomen met het aantal territoria per soort voor drie opeenvolgende jaren. Hierbij staan ook de resultaten uit 1995 van Rob Vogel.

In totaal zijn 8 ochtendbezoeken en 2 avondbezoeken verricht (bijlage 2), meestal om de 14 dagen. Het weer was dit voorjaar vaak nat en koud. Tijdens de bezoeken hebben wij echter meestal weinig neerslag gehad. Helaas is in juni maar een ochtend geteld. Wellicht daardoor zijn soorten als Grasmus en Kleine Karekiet gemist. Dit blijkt uit de BSP-inventarisatie die Marco Bakermans op Cartier- en Hapertse Heide doet (volgend jaar beter).

Op de Hapertse Heide en de Cartierheide vindt seizoensbegrazing met runderen plaats. Op 27 april werden deze voor het eerst in het veld aangetroffen. Directe gevolgen van begrazing op de vogelpopulatie is niet geconstateerd.

Groot was ons misgenoegen toen wij op 29 maart, dus in het broedseizoen, constateerden dat een opstand fijnspar in de uiterste westhoek werd gekapt. Dit heeft waarschijnlijk een direct gevolg gehad op het aantal territoria van soorten als Goudhaantje, Zwarte Mees en Vink.

Aan deze inventarisatie werkten mee:

Hans Hermans (HH) Provinciale weg 138 5503 HK Veldhoven
(040 2547152)

Ben Jacobs (BJ) de Bleker 41 5506 BB Veldhoven (040 2534735)

Tonny van der Vleuten (TvdV) Nieuwstraat 30a 5527 AV Hapert (0497 384107)

Jan van der Zee (JvdZ) Fleminglaan 18 5644 DH Eindhoven (040 2554051)

2 SOORTBESPREKING

Van enkele soorten worden de resultaten hier besproken.

- Wilde Eend (1 terr.)

Dit jaar werd er dikwijls een "leeg" Laarven en "lege" poelen aangetroffen. Wellicht doordat er door het natte voorjaar elders meer geschikte plekken waren, bleef het dit jaar bij 1 paar.

- Havik (1 terr.)

Een succesvol broedgeval met 4 jongen als resultaat. Deze werden op 31 mei geringd en gemeten door Jan en Pieter Wouters.

- Koekoek (1 terr.)

Wellicht dat door de vermindering van het aantal Processierupsen het aantal territoria teruggelopen is.

- Bosuil (1 terr.)

Zonder gericht onderzoek werd er wederom 1 territorium vastgesteld. Dit keer echter niet in de westhoek maar aan de oostkant van het onderzoeksgebied.

- Boomleeuwerik (6 terr.)

Dit is 2 minder dan in 1996 en 3 minder dan in 1995. Per bezoeker werden maximaal maar 3 territoria geconstateerd (1996: 6 bij een totaal van 8). N.B. in 1990 werden "slechts" 3-4 terr. gevonden.

- Veldleeuwerik (6 terr.)

De verspreiding laat een verschuiving van zuid naar noord zien (1996 3 terr., 1997 1 terr. in de zuidelijke helft), terwijl de totalen gelijk zijn.

- Boompieper (18 terr.)

Met 1995: 29 en 1996: 22 territoria lijkt een neerwaartse lijn door te zetten. In vergelijking met 1990: 14 terr. alleen op de heide (kapvlakten zijn toen niet geteld) valt het aantal van 18 terr. nog wel mee.

- Graspieper (6 terr.)

In tegenstelling tot de Veldleeuwerik is hier een verschuiving van noord naar zuid te zien. In 1996: 7 terr. waarvan 0 in de zuidelijke helft, in 1997 3 terr. in het zuiden.

- Witte Kwikstaart (0 terr.)

Ondanks meerdere waarnemingen kon ook dit jaar volgens de regels geen territorium worden vastgesteld

- Pimpelmees (6 terr.)

Na de uitschieter van vorig jaar (12 terr.) is het aantal weer ongeveer terug op dat van 1995 (5 terr.). Opmerkelijk is dat deze teruggang vooral is te zien in het berkenbos langs de Beekloop.

- Vlaamse Gaai (2 terr.)

Mogelijk dat het groot brengen van 4 hongerige Haviksjongen, veel Gaaien de kop heeft gekost. Volgens Bijlsma is de gezamenlijke predatie van Sperwer en Havik goed voor de eliminatie van bijna een kwart van de adulte vogels en bijna 60% van de juvenielen. (Bijlsma, 1993).

- Groene Specht (2 terr.)

Net als in 1995 (R. Vogel) weer 2 paar. De 5 territoria van 1996 lijkt een uitschieter door toevallige omstandigheden vastgesteld.

Tijdens de inventarisaties werden nog een aantal interessante waarnemingen gedaan die niet aan de broedvogel criteria van SOVON voldeden en daarom niet bij de verspreidingskaarten zijn opgenomen. Zo zagen we 'n Boomvalk, twee Buizerds, 'n Holeduif, twee Klapeksters, 'n vrouwtje Sperwer, 'n Sprinkhaanrietzanger (Cartierheide), 'n Wintertaling en 5 keer de Witte Kwikstaart.

LITERATUURLIJST

- Bijlsma R.G. 1993. Ecologische Atlas van de Nederlandse Roofvogels. Schuyt & Co, Haarlem.
- van Dijk A.J. 1996. Broedvogels inventariseren in proefvlakken (handleiding Broedvogel Monitoring Projekt). SOVON, Beek-Ubbergen.
- Vogel, R.L., Broedvogels van de boswachterijen Eersel/De Kempen en de Cartierheide in 1995. SOVON-rapport 1995/08. SOVON, Beek-Ubbergen.
- VWG De Kempen 1991. Broedvogelinventarisatie Cartierheide & Hapertse Heide 1990. Staatsbosbeheer, Tilburg.
- VWG De Kempen 1996. Broedvogels van de Hapertse Heide, Broedvogelmonitoringproject, seizoen 1996. Staatsbosbeheer, Tilburg.

Bijlage 1

Aantal territoria

soort	territoria 1995 *	territoria 1996	territoria 1997	verspreidingskaart 1997
Dodaars	1	0	0	-
Wilde Eend	9	9	1	1
Soepeend	2	1	0	-
Havik	1	1	1	2
Fazant	1	1	1	3
Waterhoen	2	0	0	-
Wulp	3	3	2	4
Holeduif	1	1	0	-
Houtduif		14	15	5
Zomertortel	0	0	1	6
Koekoek	1	2	1	7
Bosuil	1	1	1	8
Ransuil	0	1	0	-
Nachtzwaluw	4	3	3	9
Groene Specht	2	5	2	10
Zwarte Specht	1	2	1	11
Gr. Bonte Specht	7	7	7	12
Boomleeuwerik	9	8	6	13
Veldleeuwerik	10	6	6	14
Boompieper	29	22	18	15
Graspieper	4	7	6	16
Winterkoning		6	4	17
Roodborst		11	11	18
Blauwborst	3	0	0	-
Gekr. Roodstaart	12	9	9	19
Roodborsttapuit	5	6	10	20
Merel		8	8	21
Zanglijster	3	1	3	22
Grote Lijster	1	1	1	23
Sprinkhaanrietzanger	1	0	0	-
Grasmus	0	1	0	-
Tuinfluit	3	2	1	24
Zwartkop	8	3	6	25
Fluiter	2	0	0	-
Tijftjaf	14	9	7	26
Fitis		28	19	27
Goudhaantje	7	9	7	28
Vuurgoudhaantje	1	2	1	29
Grauwe Vliegenvanger	1	0	0	-
Bonte Vliegenvanger	1	0	0	-
Staartmees	2	6	6	30
Matkop	3	4	6	31
Kuifmees	10	13	12	32
Zwarte Mees	10	8	7	33
Pimpelmees	5	12	6	34
Koolmees		16	17	35
Boomkruiper	3	6	5	36
Wielewaal	0	2	0	-
Vlaamse Gaai	3	5	2	37
Zwarte Kraai	3	5	5	38
Vink		29	21	39
Kneu	4	5	7	40
Kruisbek	3	0	0	-
Goudvink	1	0	0	-
Geelgors	3	4	2	41
Rietgors	1	1	0	-

* Rapport Rob L. Vogel "Broedvogels van de boswachterijen Eersel/De Kempen en de Cartierheide in 1995".

Niets vermeld: Soort niet onderzocht.

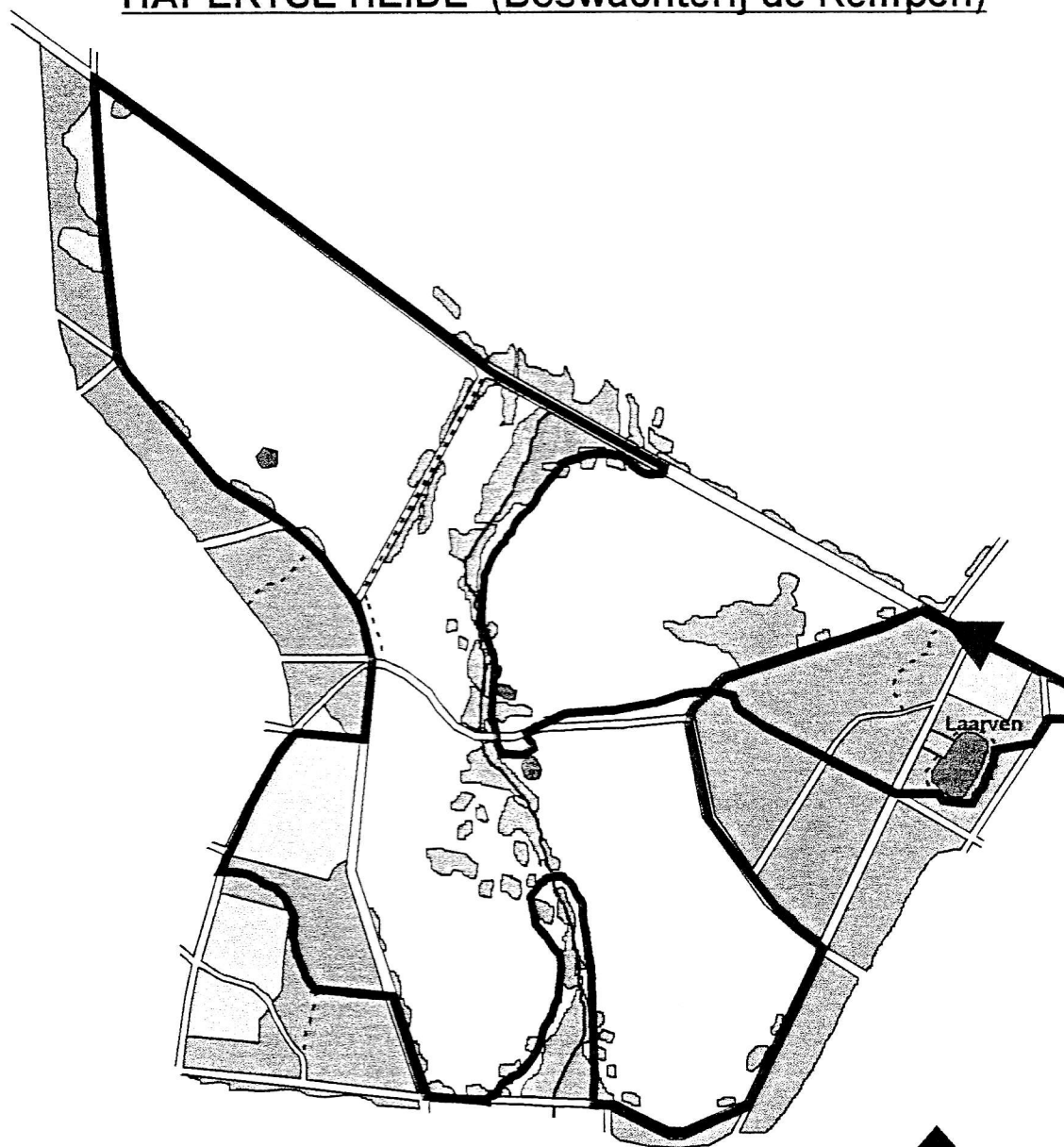
Bijlage 2

BEZOEKRONDEN

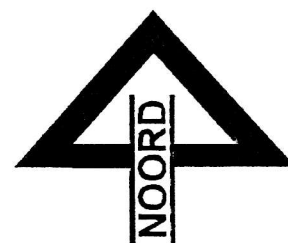
1. Zaterdag 1 maart, 6.50-10.00 BJ, JvdZ en HH 5-10°C, even grondmist, onbewolkt
2. Zaterdag 15 maart, 6.15-9.10 BJ, JvdZ, TvdV en HH 5-9°C, bewolkt met enkele druppels regen
3. Zaterdag 29 maart, 6.00-8.40 BJ en HH 4-8°C, zonnig tot half bewolkt wind NW 4
4. Zaterdag 12 april, 6.00-8.30 BJ, TvdV en HH tot 4°C, koud, even regen, wind zwak noord
5. Zondag 27 april, 5.45-8.15 JvdZ en HH $\pm 8^{\circ}\text{C}$ geen wind, miezer en lichte regen
6. Zaterdag 10 mei, 5.15-7.55 TvdV en HH vanaf 4°C fris, zonnig winderig ZW 5
7. Woensdag 28 mei, 8.50-10.30 (onvolledig) TvdV en HH $\pm 10^{\circ}\text{C}$, frisse wind N4
8. Zondag 8 juni, 4.30-7.30 BJ, JvdZ en HH $\pm 18^{\circ}\text{C}$ bewolkt, later buien
9. Zondag 15 juni, 21.20-23.10 BJ, JvdZ en HH windstil, koel, onbewolkt
10. Zaterdag 12 juli, 21.30-22.45 BJ, TvdV en HH warm, eerst bewolkt en windstil later onweer

KAARTBIJLAGEN

HAPERTSE HEIDE (Boswachterij de Kempen)



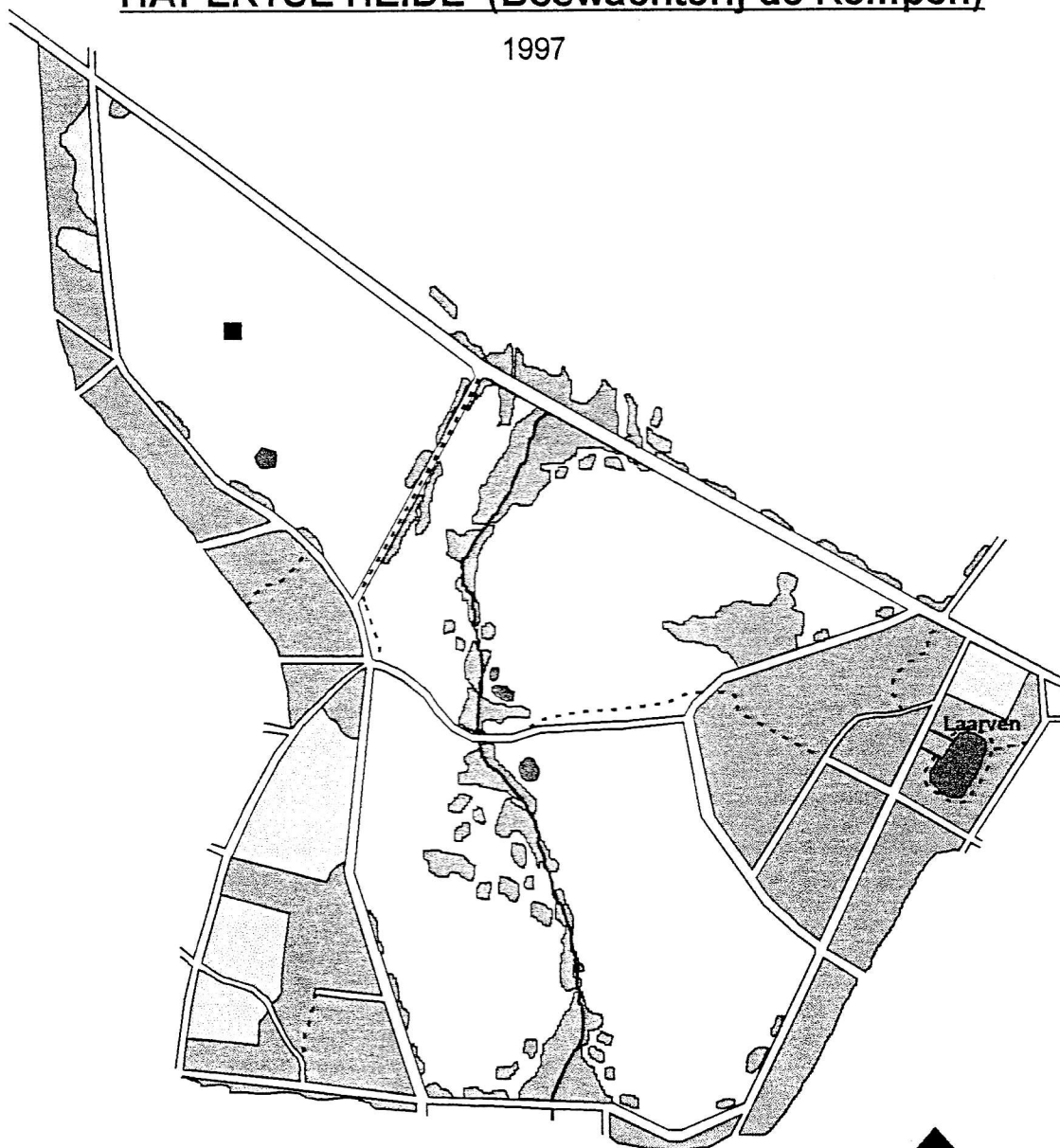
- | | | | |
|---|------------|---|-------------|
|  | hoofdroute |  | waarneming |
|  | bos |  | territorium |
|  | kapvlakte | | |



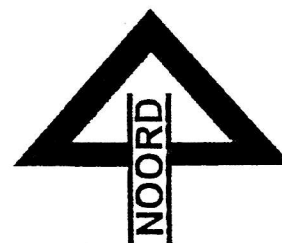
schaal 1:10.000

HAPERTSE HEIDE (Boswachterij de Kempen)

1997



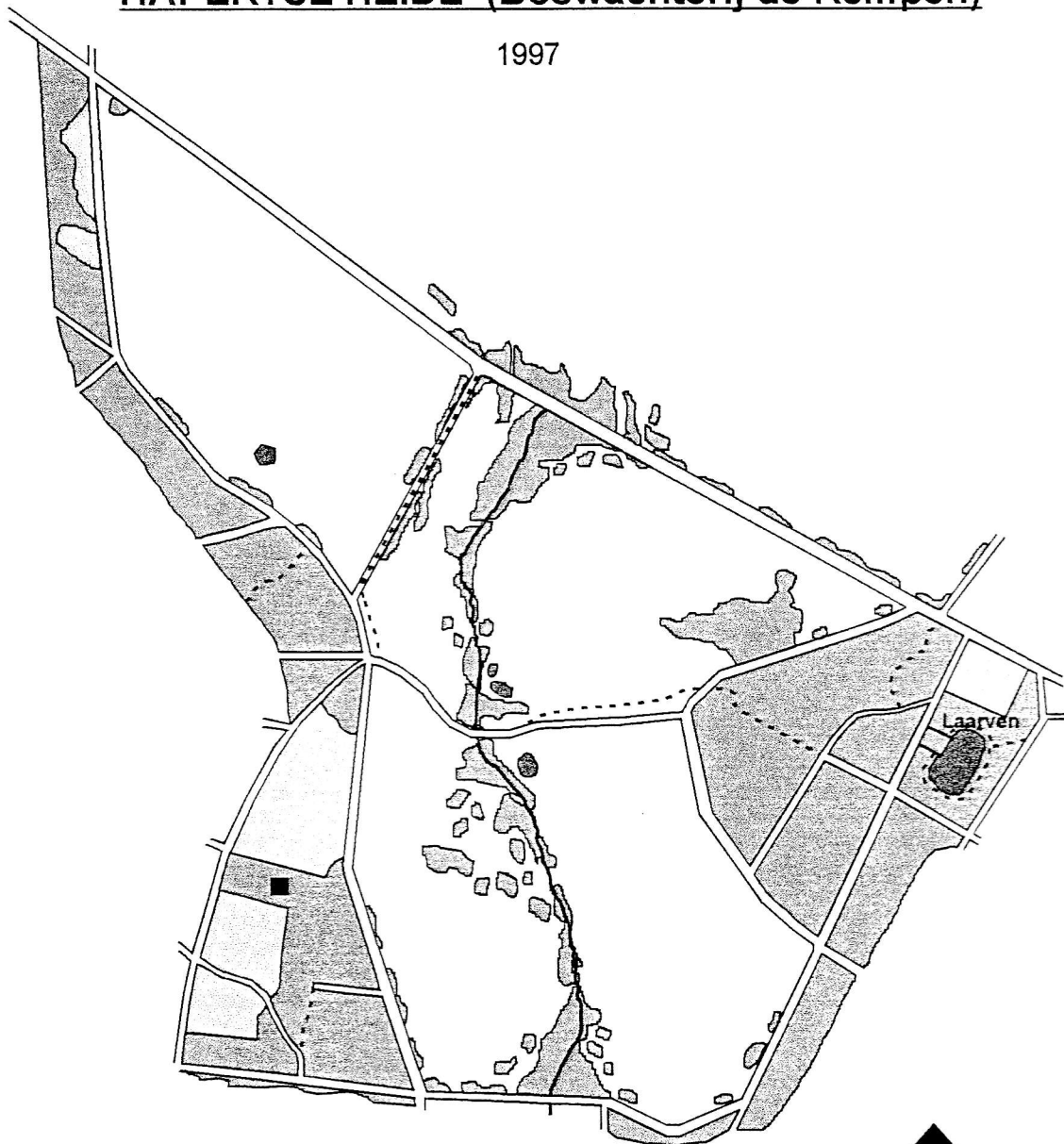
verspreidingskaart 1
Wilde Eend 1 territorium



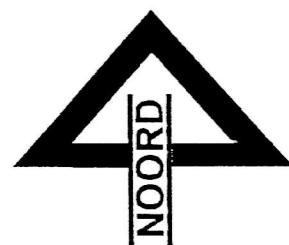
schaal 1:10.000

HAPERTSE HEIDE (Boswachterij de Kempen)

1997



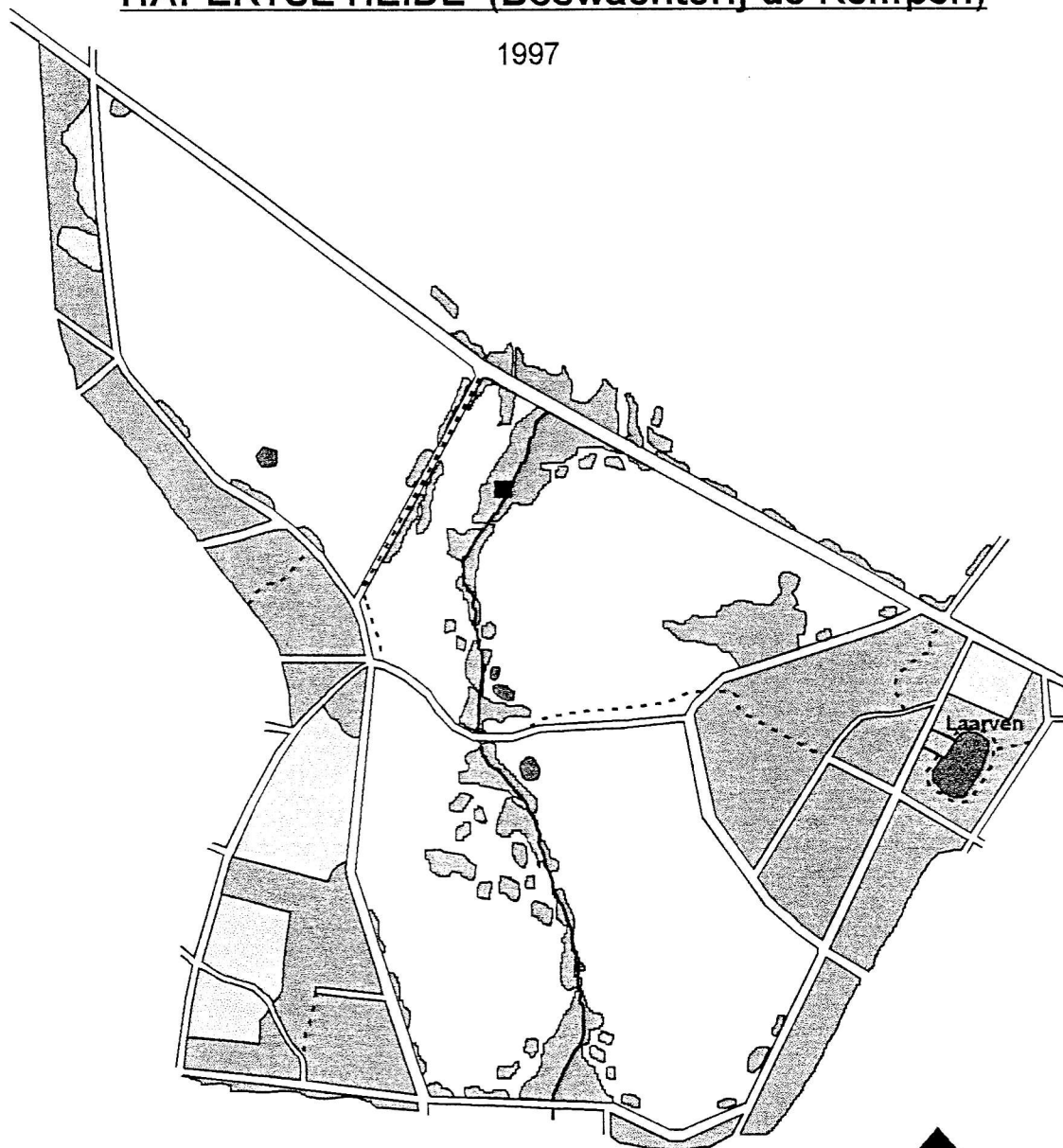
verspreidingskaart 2
Havik 1 territorium



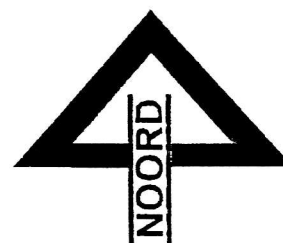
schaal 1:10.000

HAPERTSE HEIDE (Boswachterij de Kempen)

1997



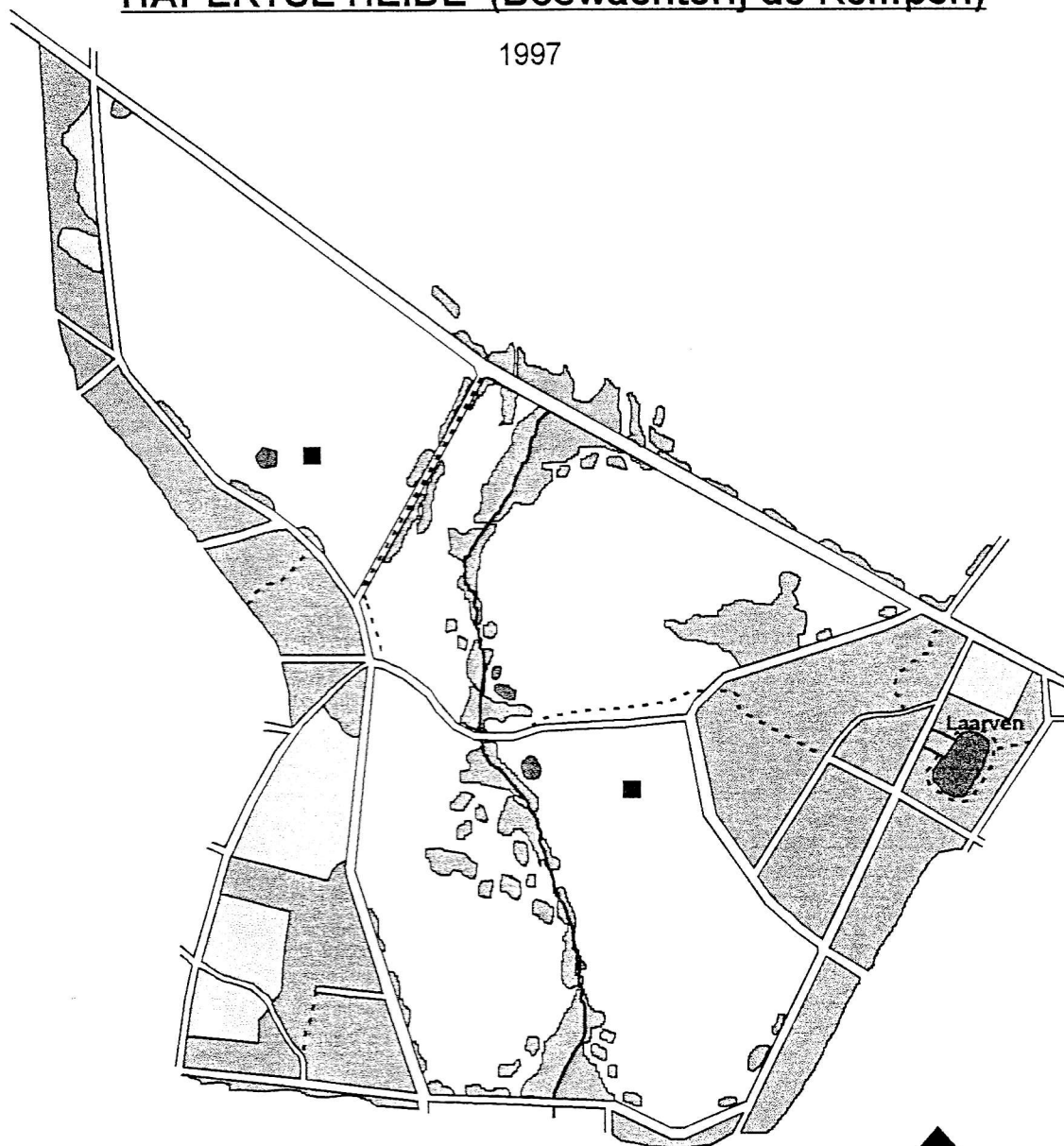
verspreidingskaart 3
Fazant 1 territorium



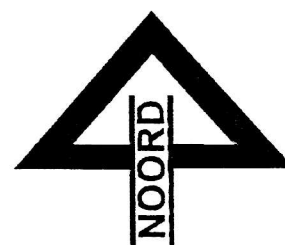
schaal 1:10.000

HAPERTSE HEIDE (Boswachterij de Kempen)

1997



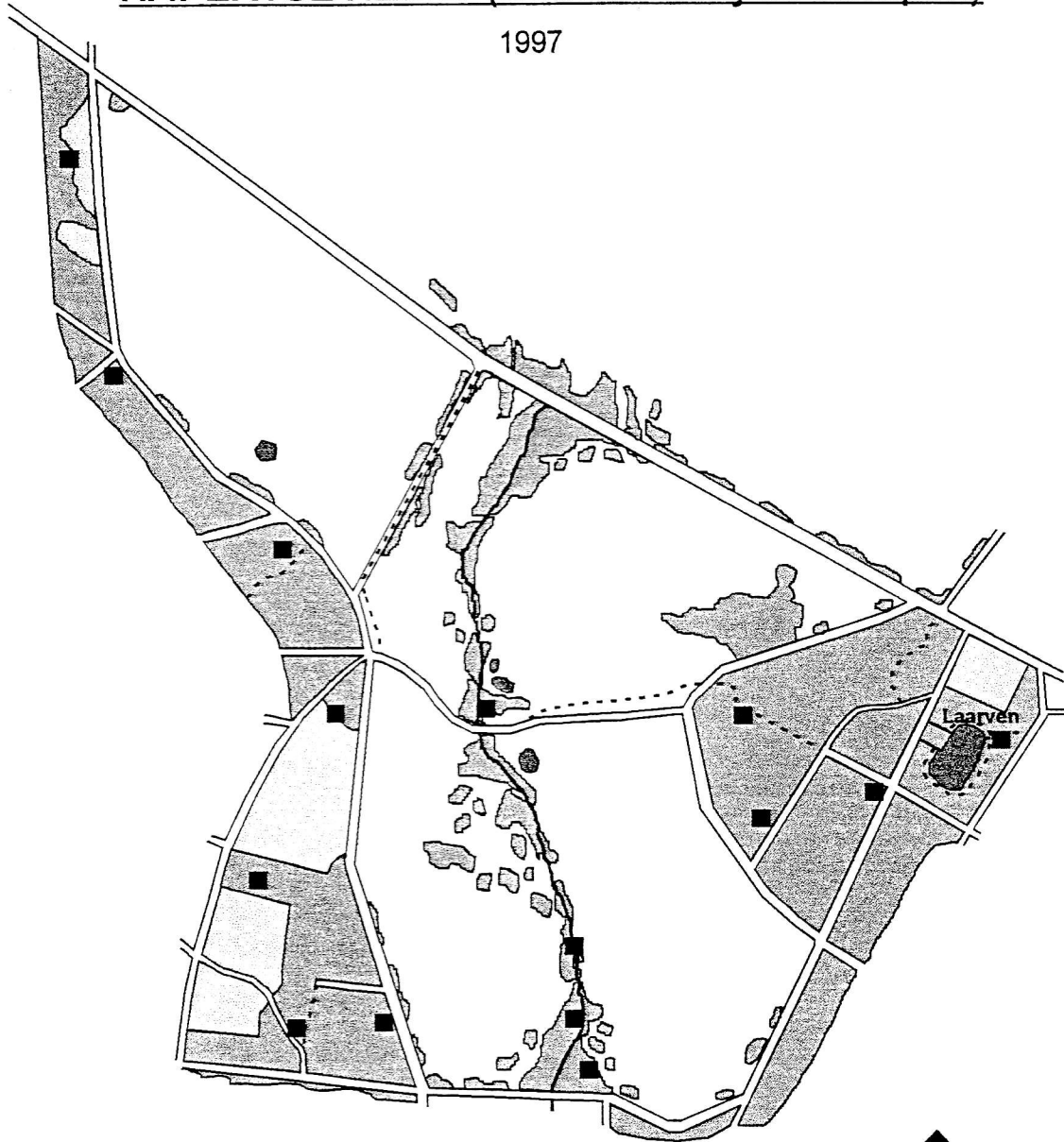
verspreidingskaart 4
Wulp 2 territoria



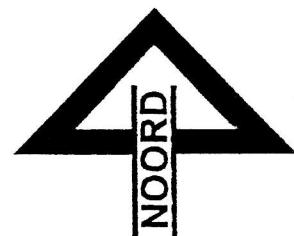
schaal 1:10.000

HAPERTSE HEIDE (Boswachterij de Kempen)

1997



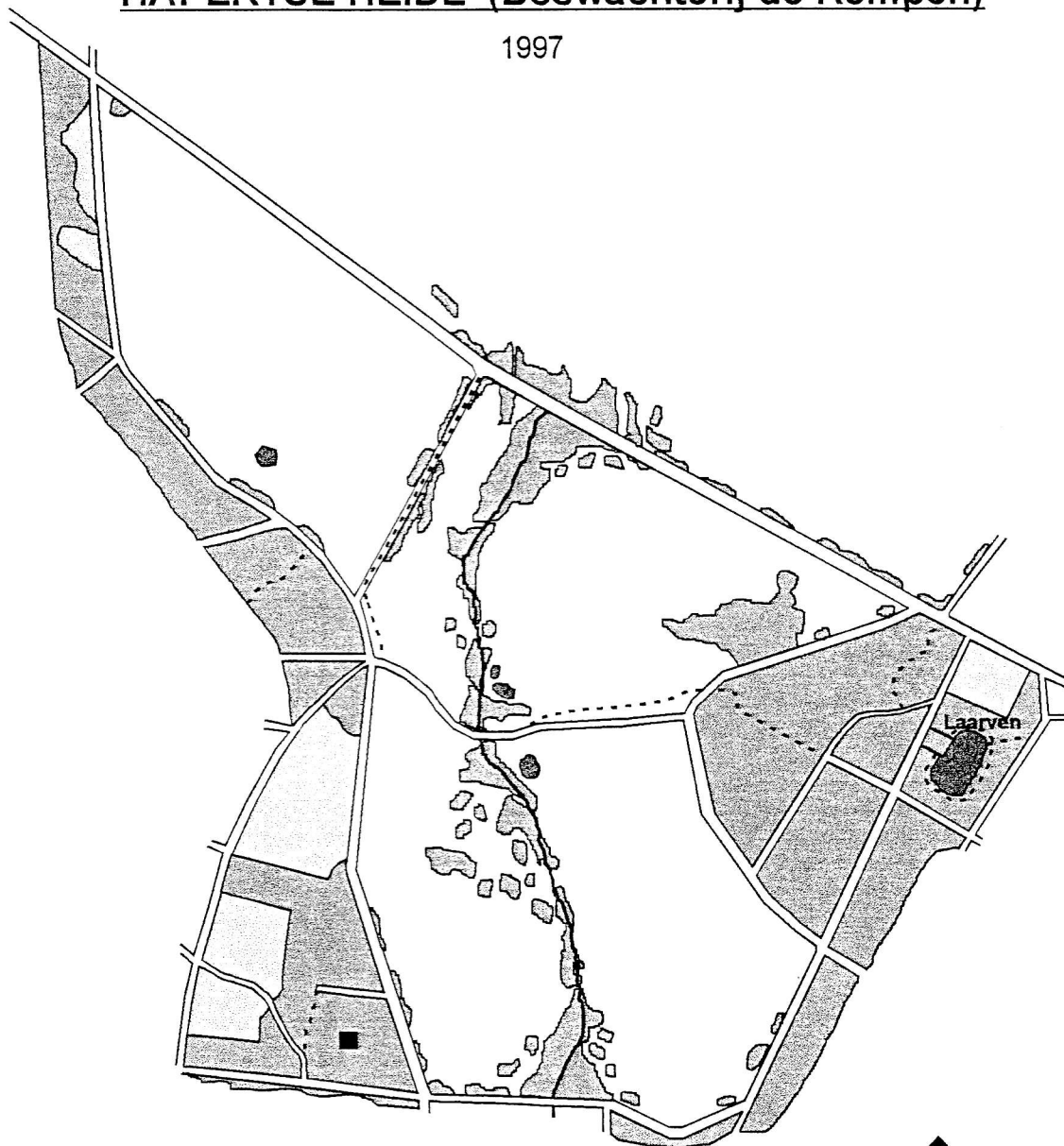
verspreidingskaart 5
Houtduif 15 territoria



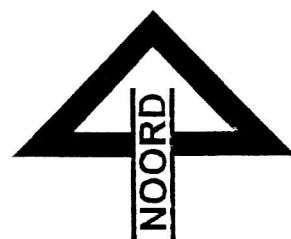
schaal 1:10.000

HAPERTSE HEIDE (Boswachterij de Kempen)

1997



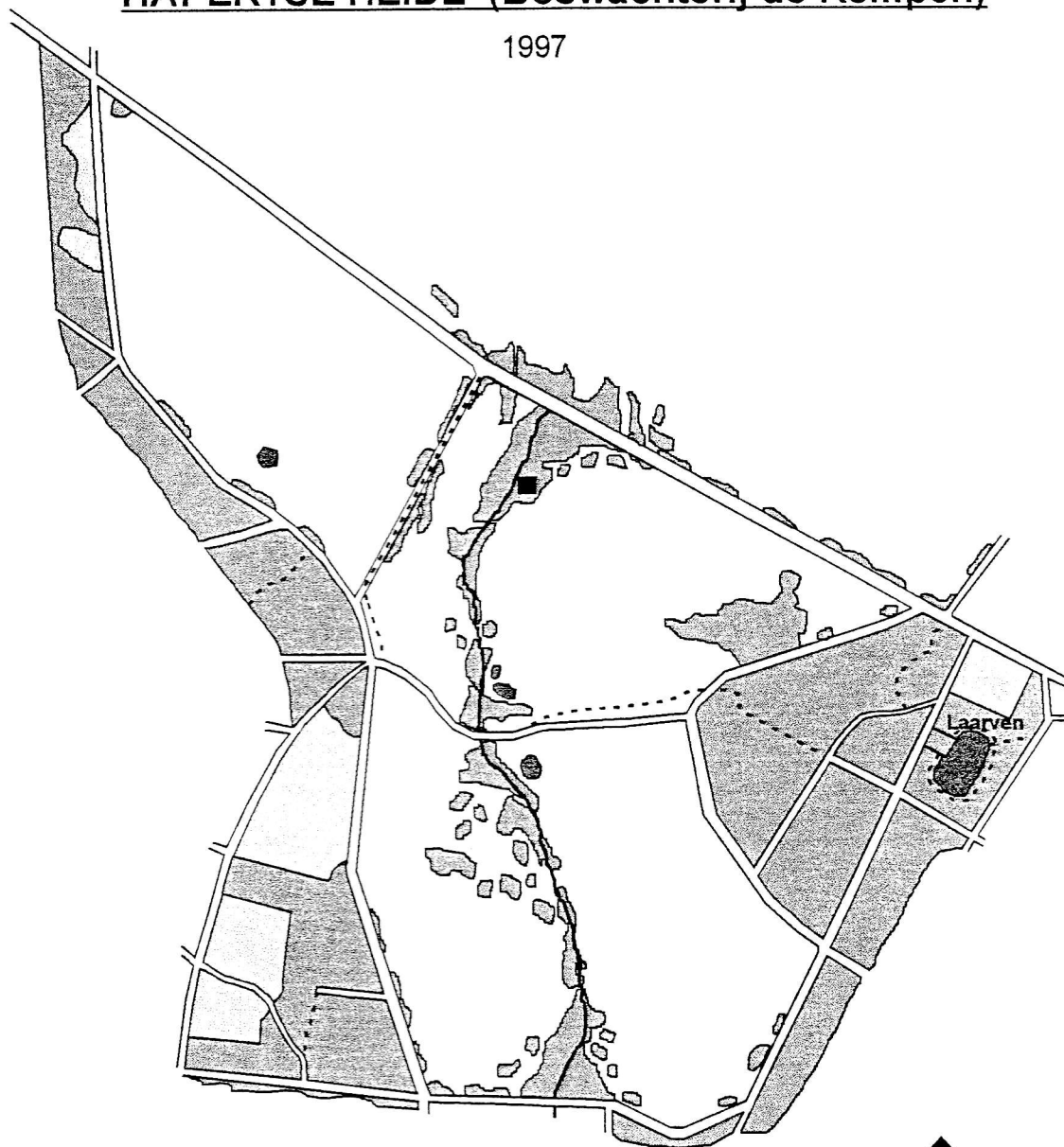
verspreidingskaart 6
Zomertortel 1 territorium



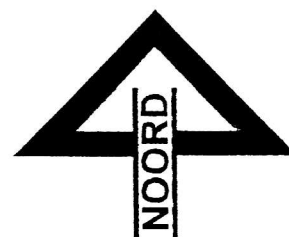
schaal 1:10.000

HAPERTSE HEIDE (Boswachterij de Kempen)

1997



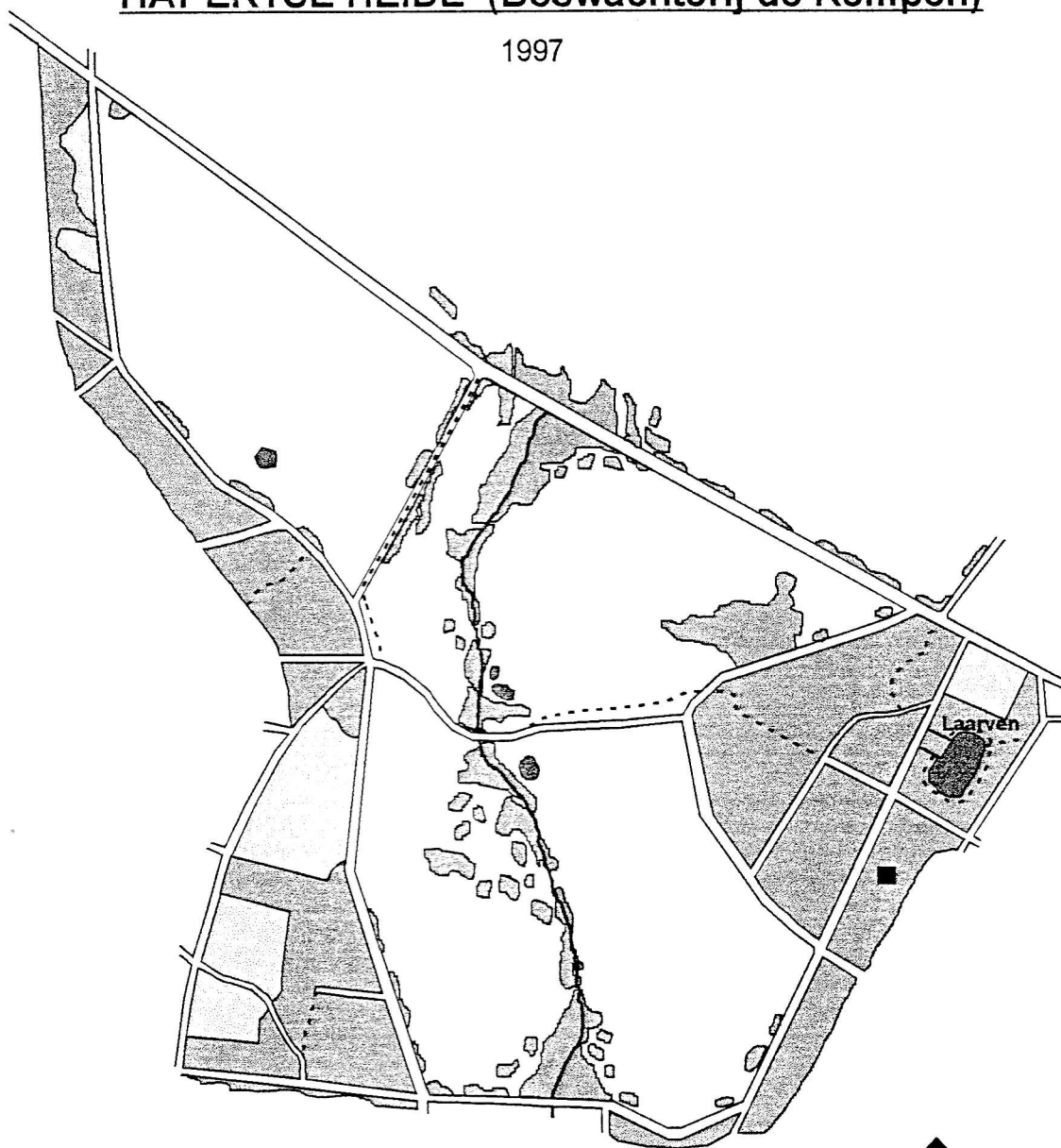
verspreidingskaart 7
Koekoek 1 territorium



schaal 1:10.000

HAPERTSE HEIDE (Boswachterij de Kempen)

1997



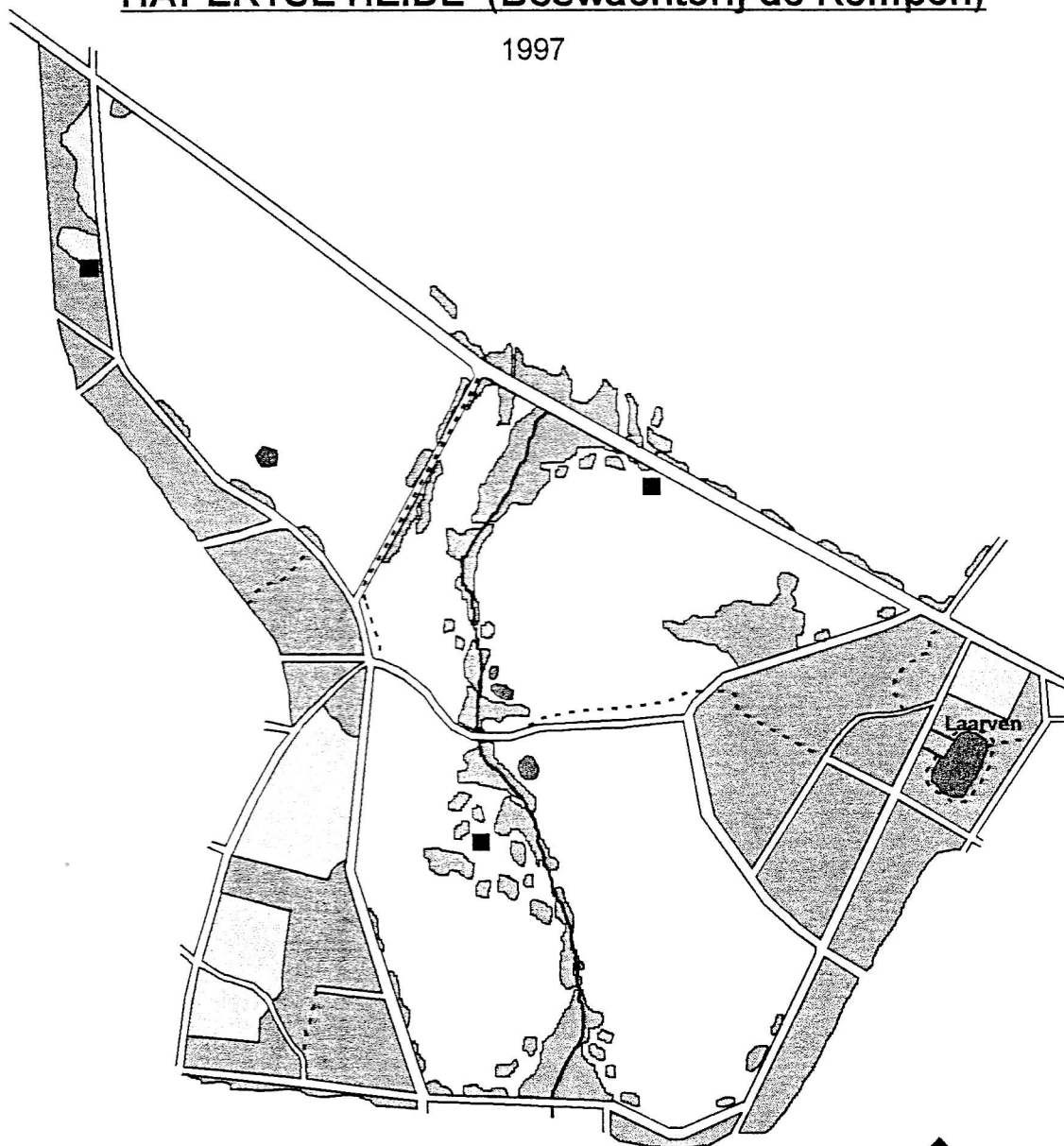
verspreidingskaart 8
Bosuil 1 territorium



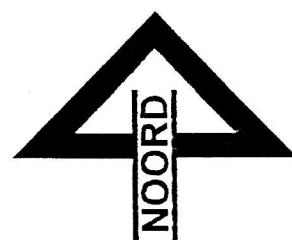
schaal 1:10.000

HAPERTSE HEIDE (Boswachterij de Kempen)

1997



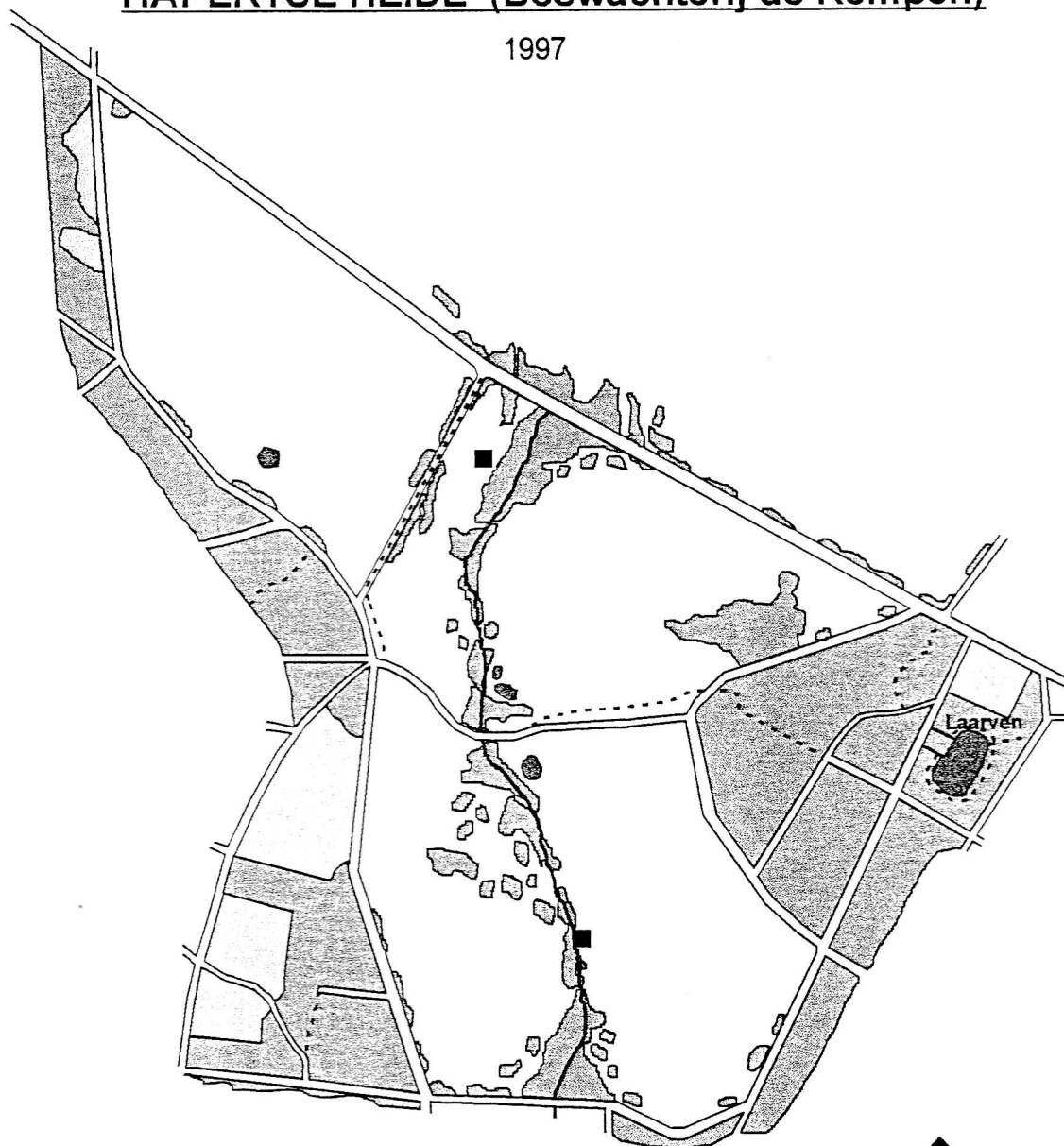
verspreidingskaart 9
Nachtswaluw 3 territoria



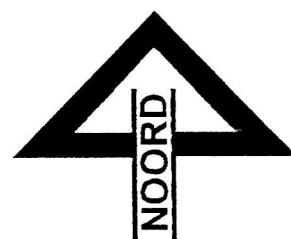
schaal 1:10.000

HAPERTSE HEIDE (Boswachterij de Kempen)

1997



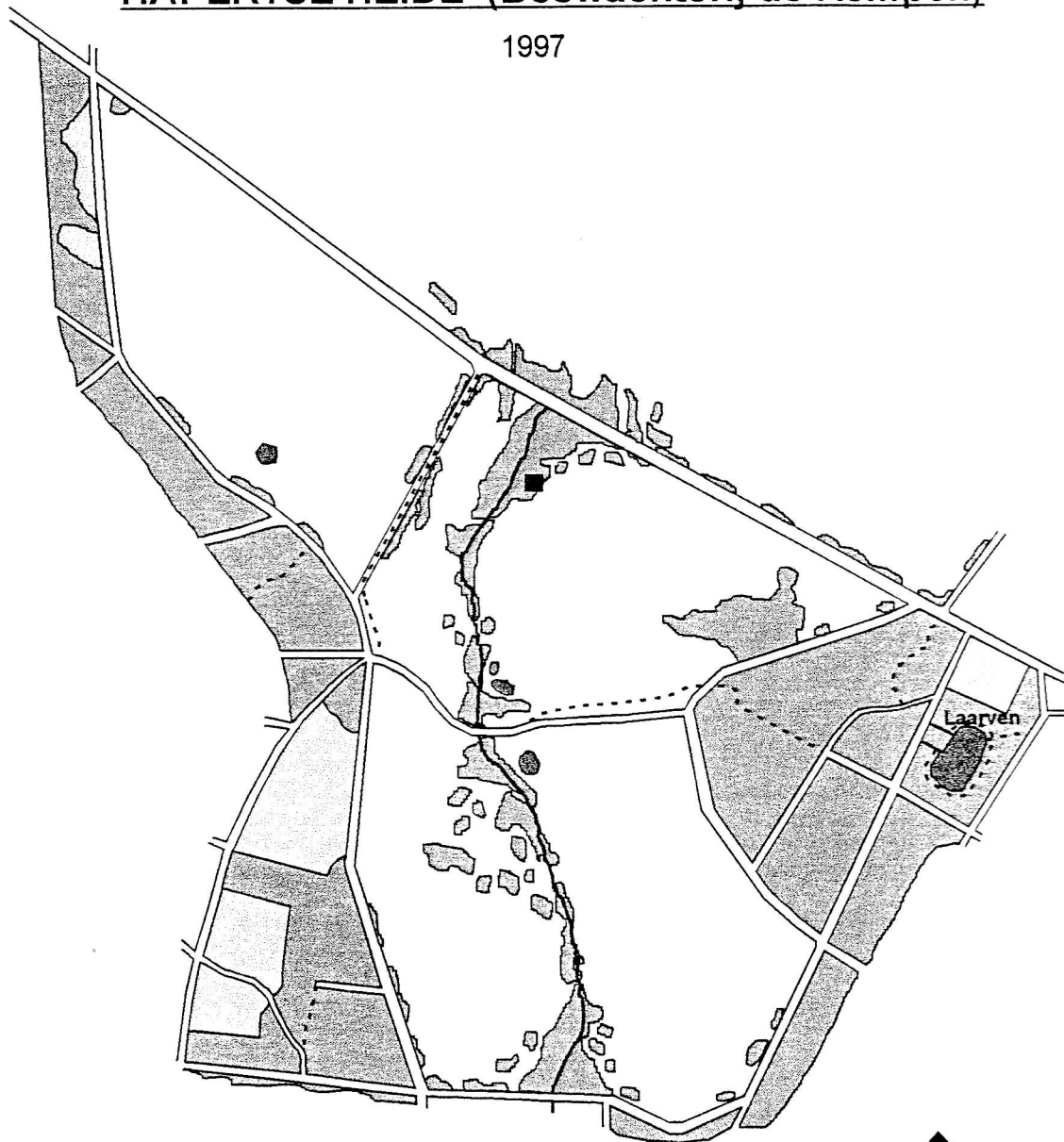
verspreidingskaart 10
Groene Specht 2 territoria



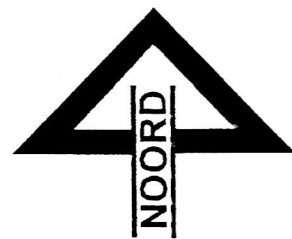
schaal 1:10.000

HAPERTSE HEIDE (Boswachterij de Kempen)

1997



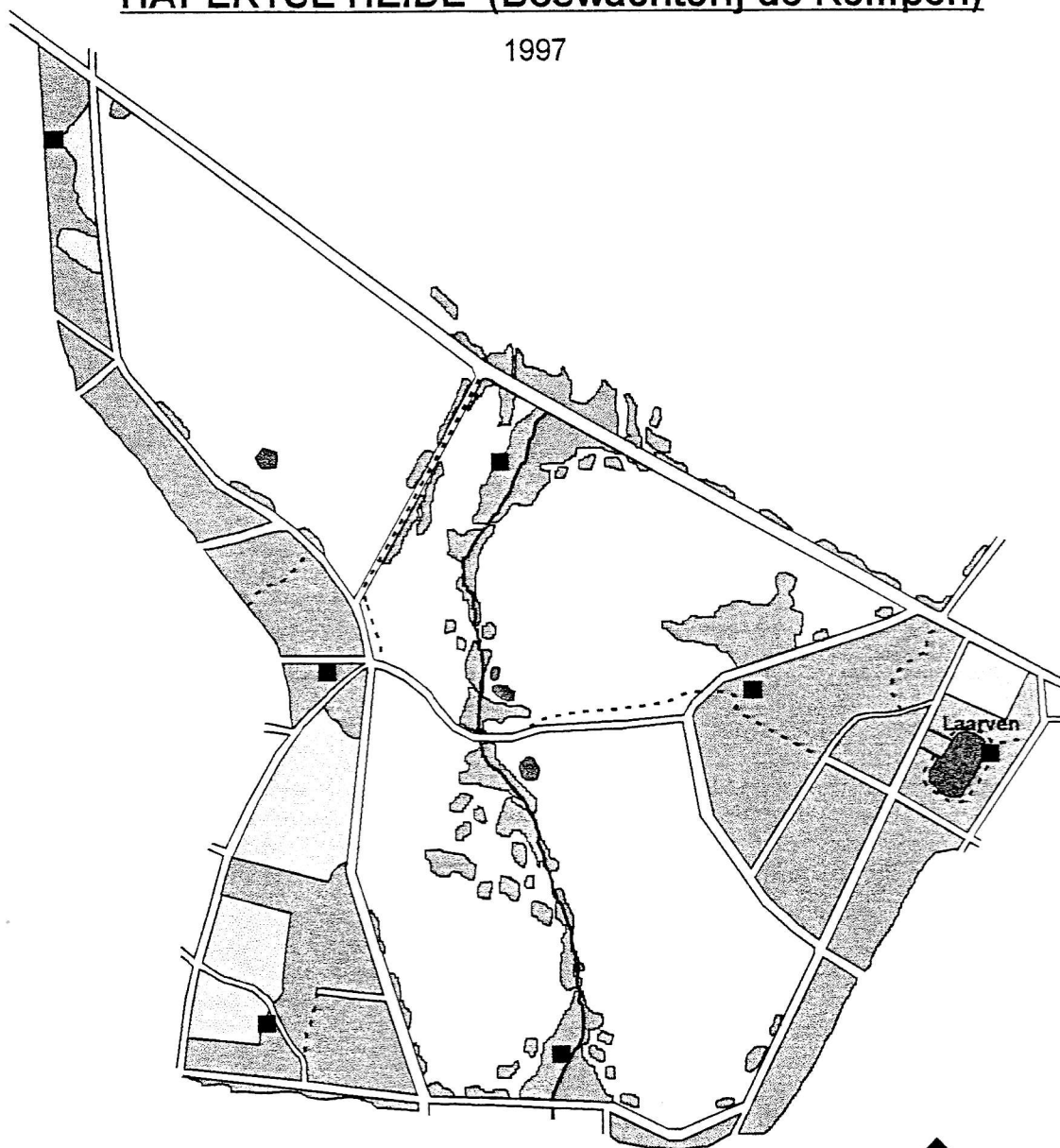
verspreidingskaart 11
Zwarte Specht 1 territorium



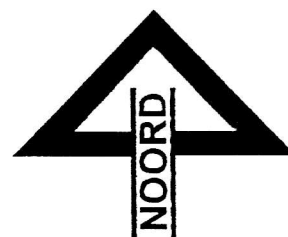
schaal 1:10.000

HAPERTSE HEIDE (Boswachterij de Kempen)

1997



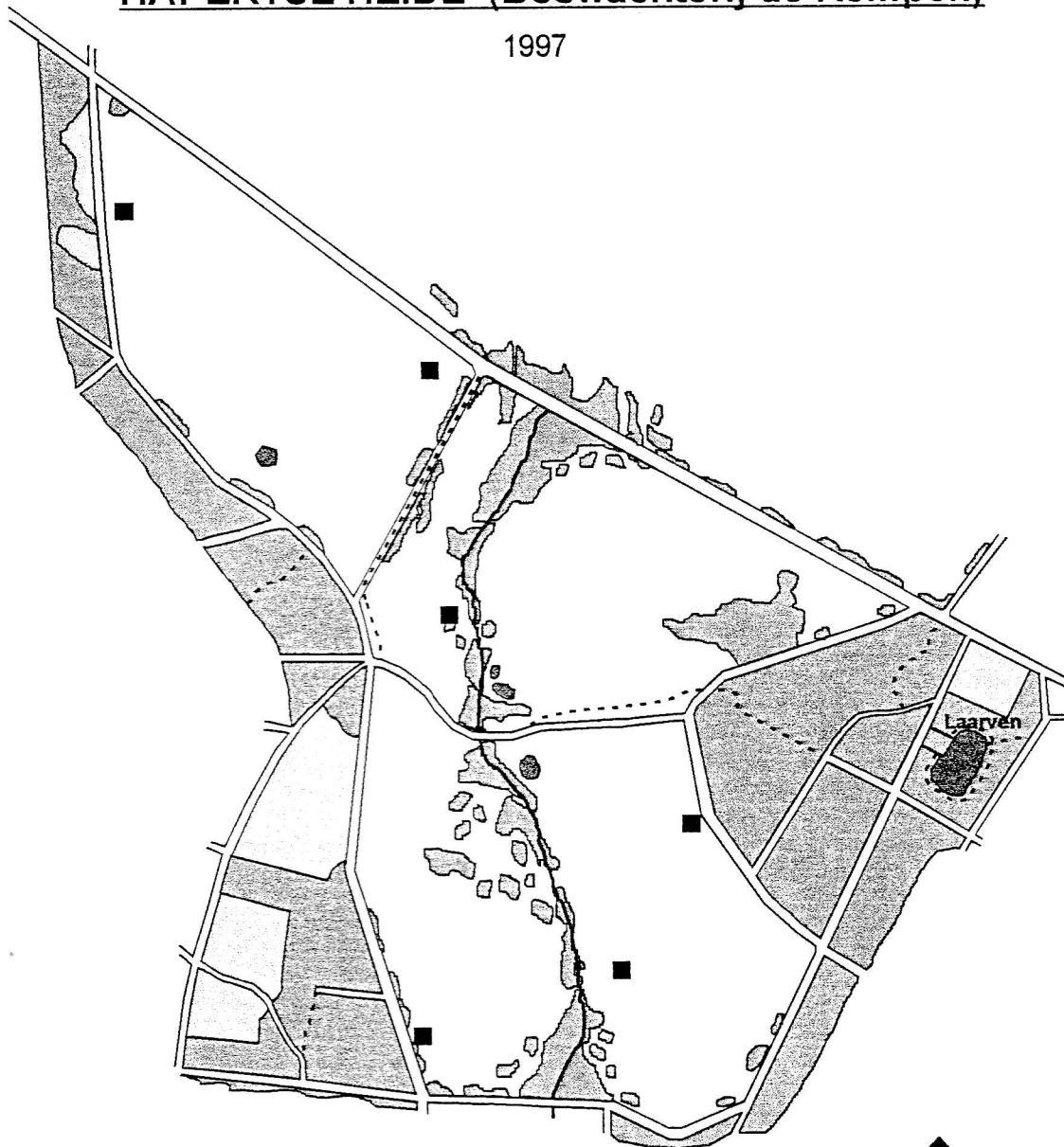
verspreidingskaart 12
Grote Bonte Specht 7 territoria



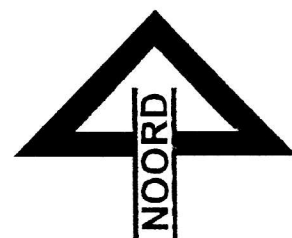
schaal 1:10.000

HAPERTSE HEIDE (Boswachterij de Kempen)

1997



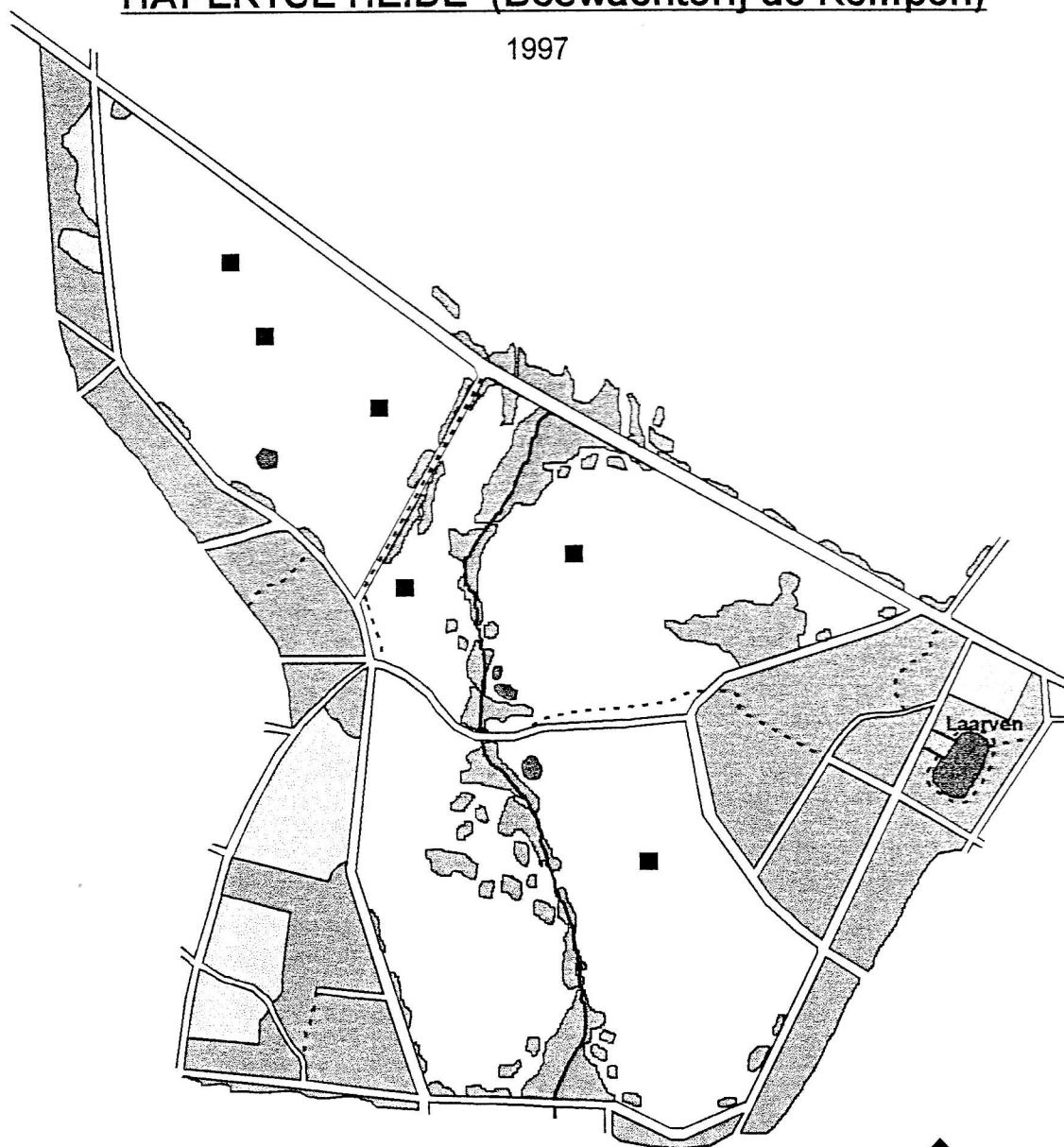
verspreidingskaart 13
Boomleeuwerik 6 territoria



schaal 1:10.000

HAPERTSE HEIDE (Boswachterij de Kempen)

1997



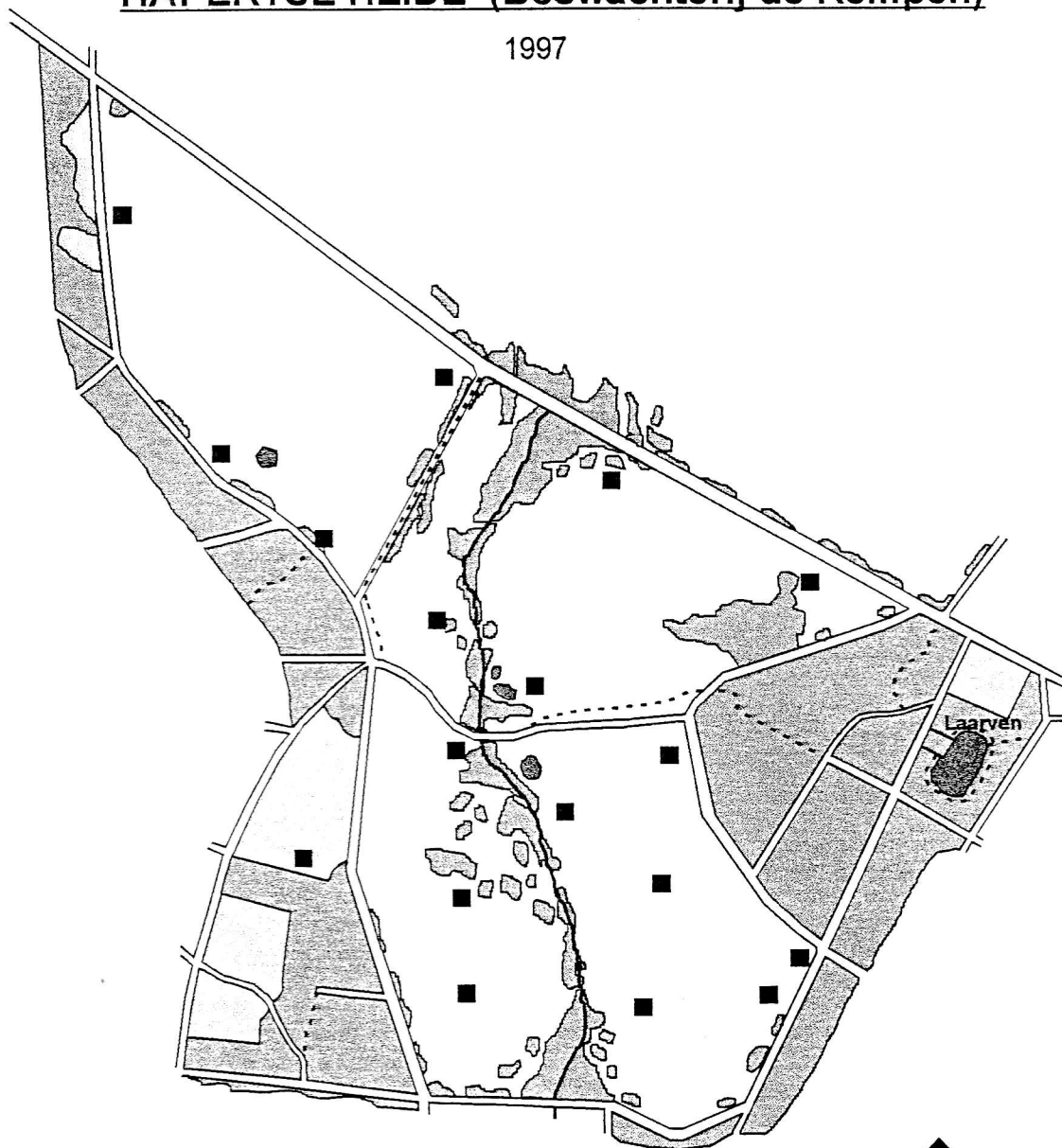
verspreidingskaart 14
Veldleeuwerik 6 territoria



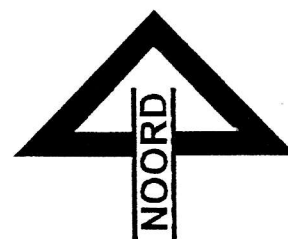
schaal 1:10.000

HAPERTSE HEIDE (Boswachterij de Kempen)

1997



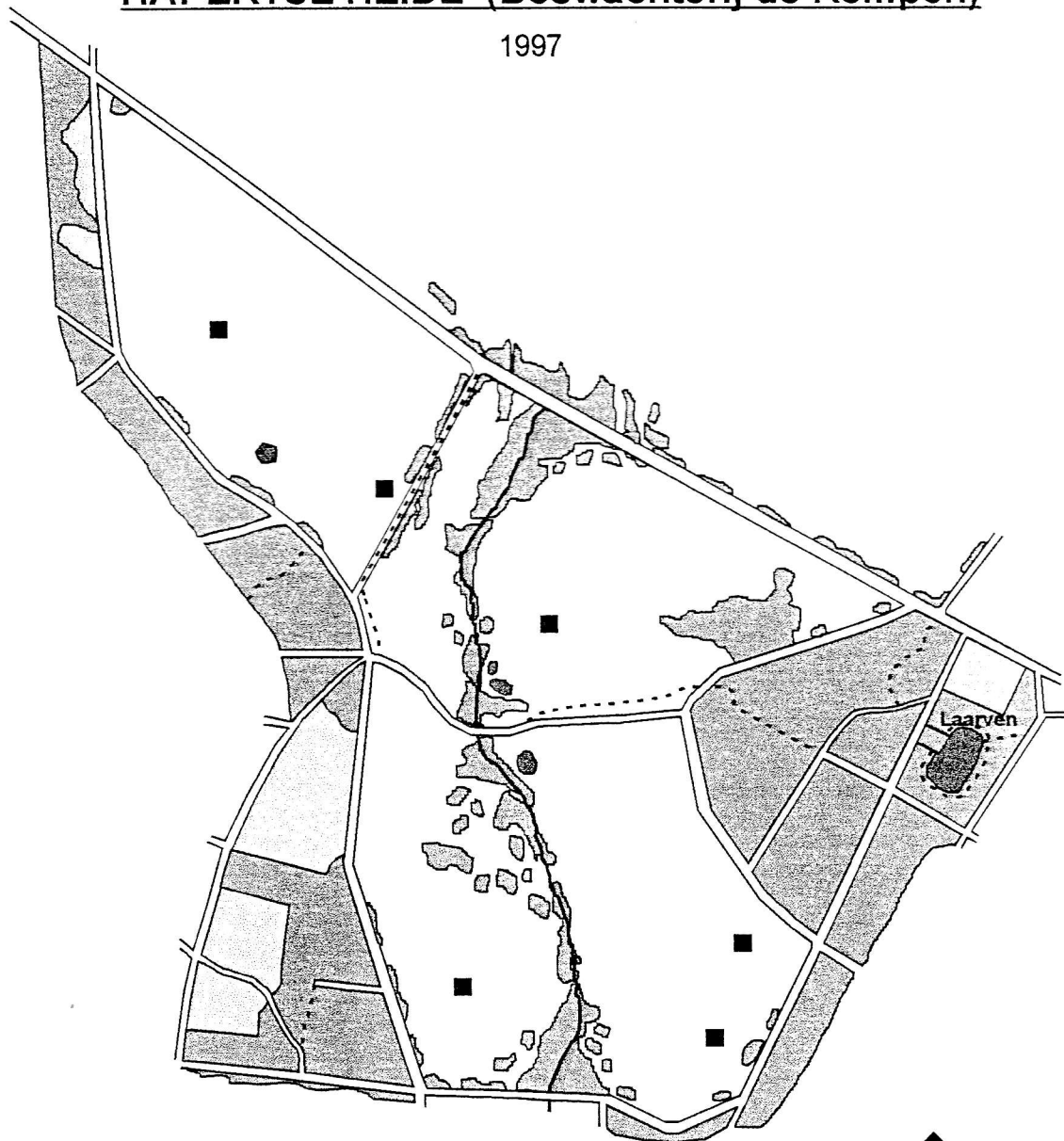
verspreidingskaart 15
Boompieper 18 territoria



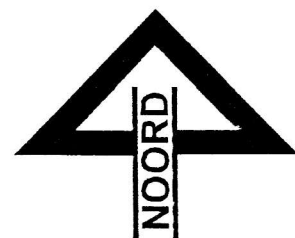
schaal 1:10.000

HAPERTSE HEIDE (Boswachterij de Kempen)

1997



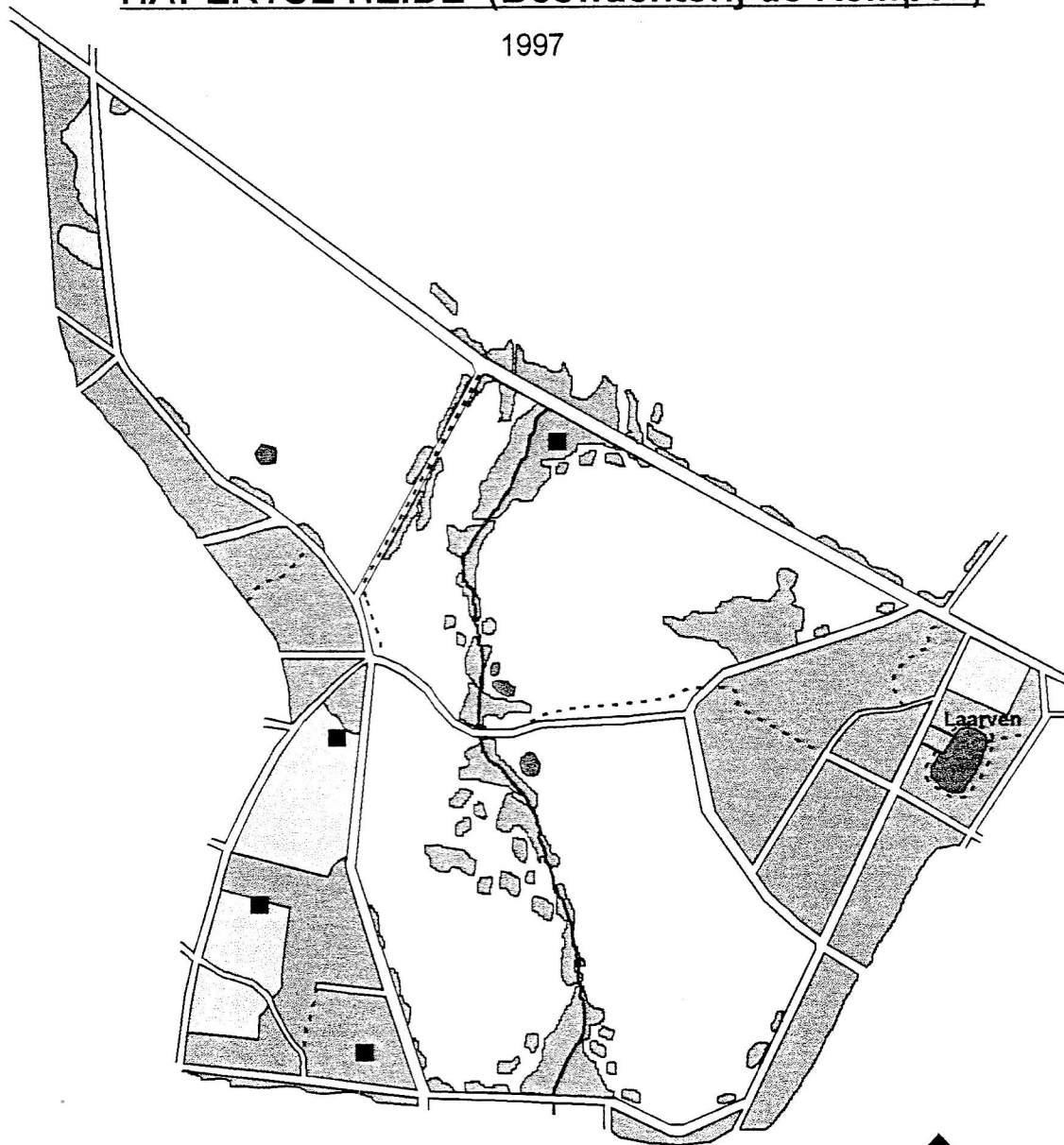
verspreidingskaart 16
Graspieper 6 territoria



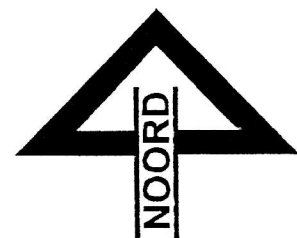
schaal 1:10.000

HAPERTSE HEIDE (Boswachterij de Kempen)

1997



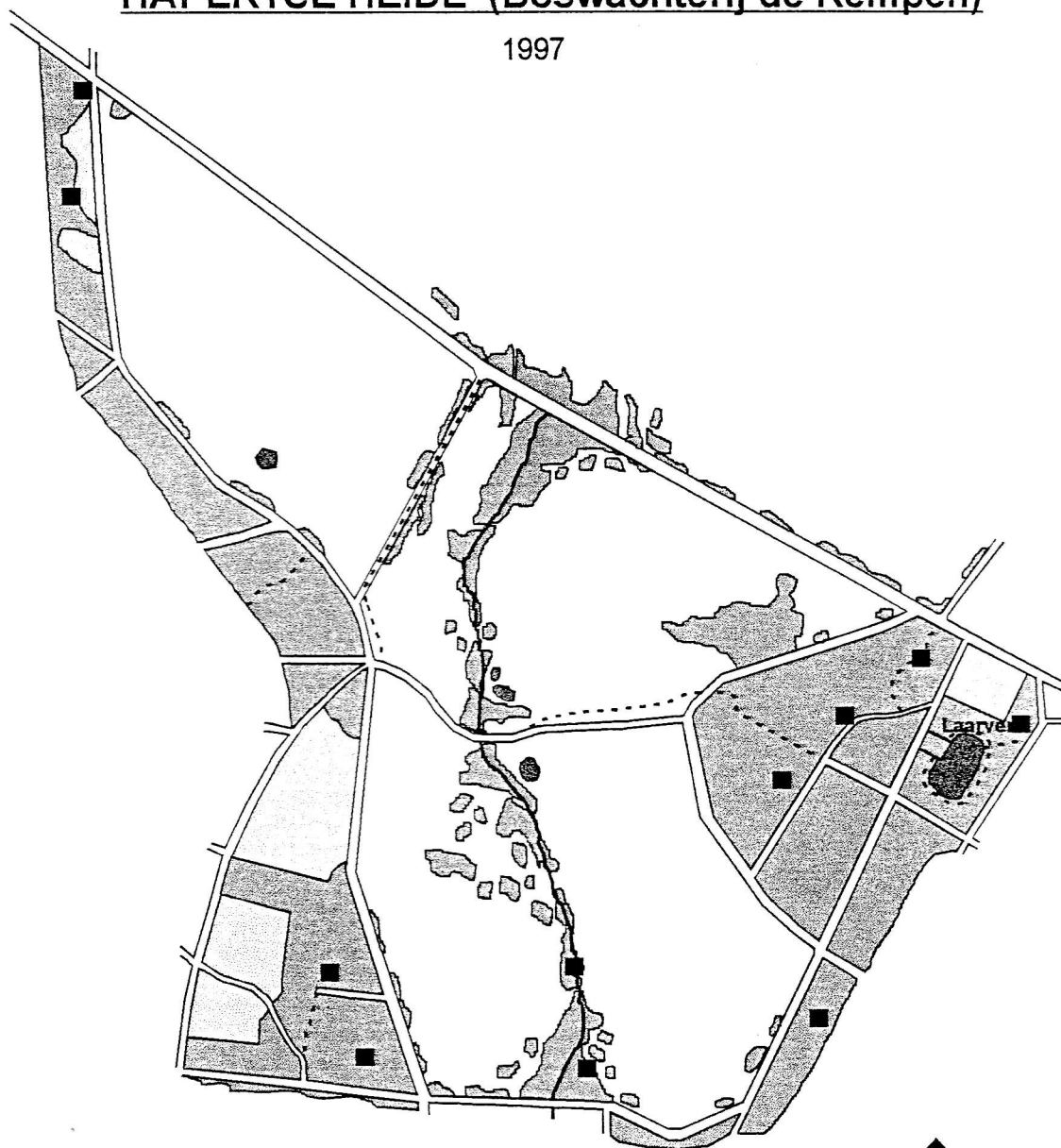
verspreidingskaart 17
Winterkoning 4 territoria



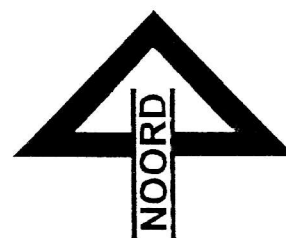
schaal 1:10.000

HAPERTSE HEIDE (Boswachterij de Kempen)

1997



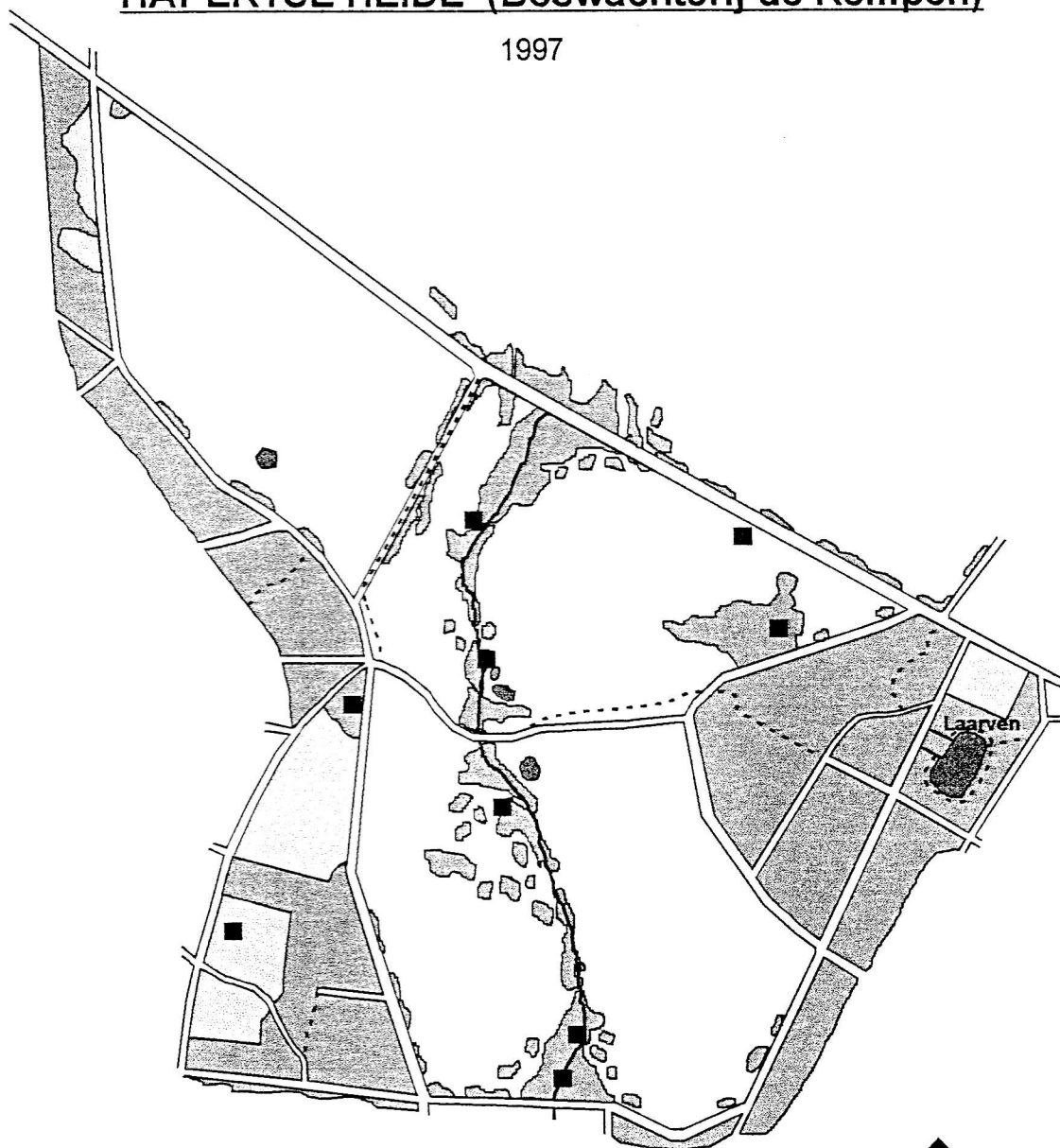
verspreidingskaart 18
Roodborst 11 territoria



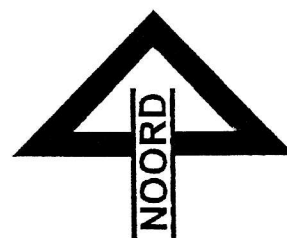
schaal 1:10.000

HAPERTSE HEIDE (Boswachterij de Kempen)

1997



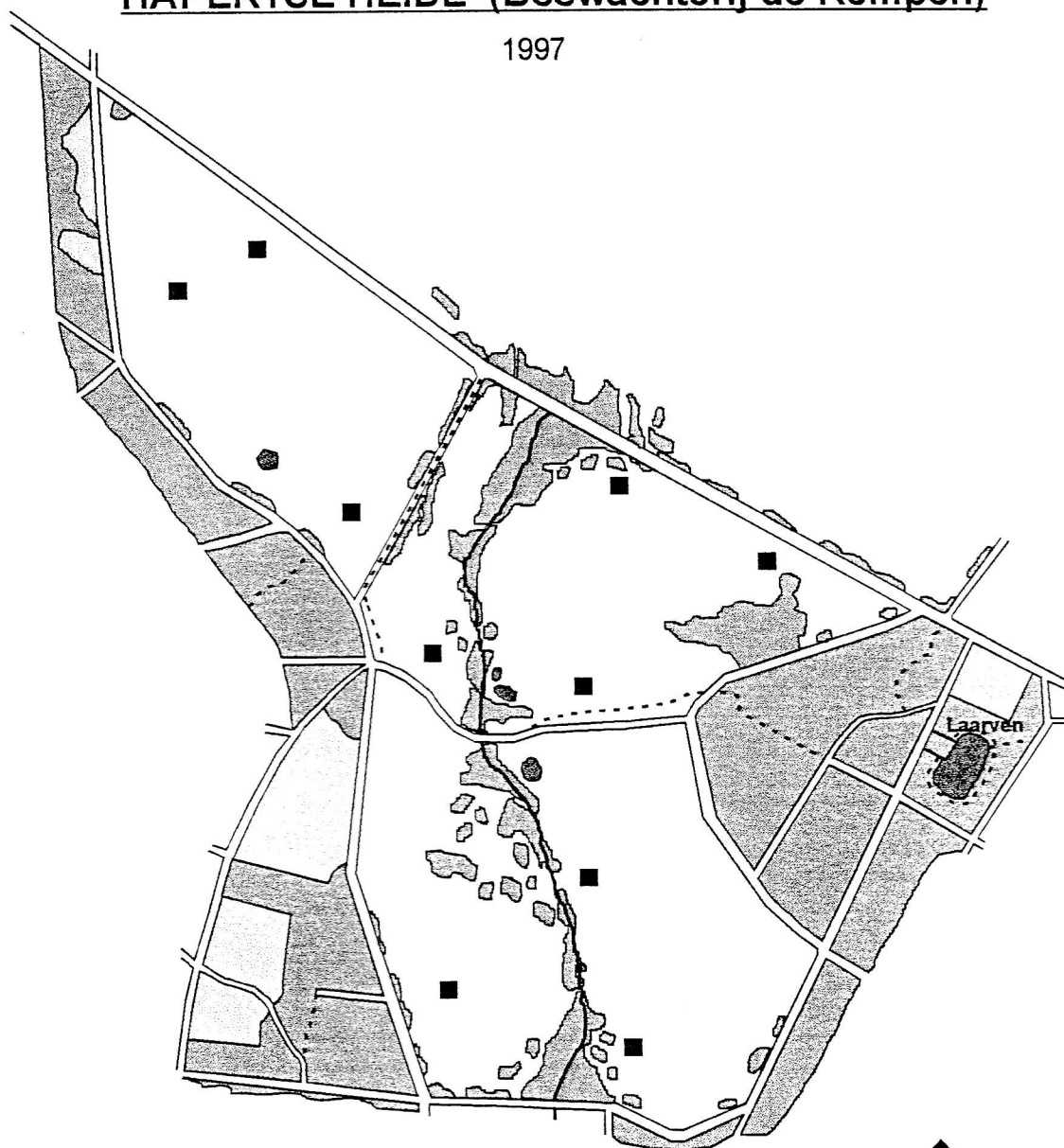
verspreidingskaart 19
Gekraagde Roodstaart 9 territoria



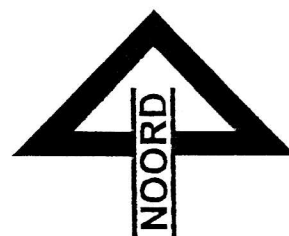
schaal 1:10.000

HAPERTSE HEIDE (Boswachterij de Kempen)

1997



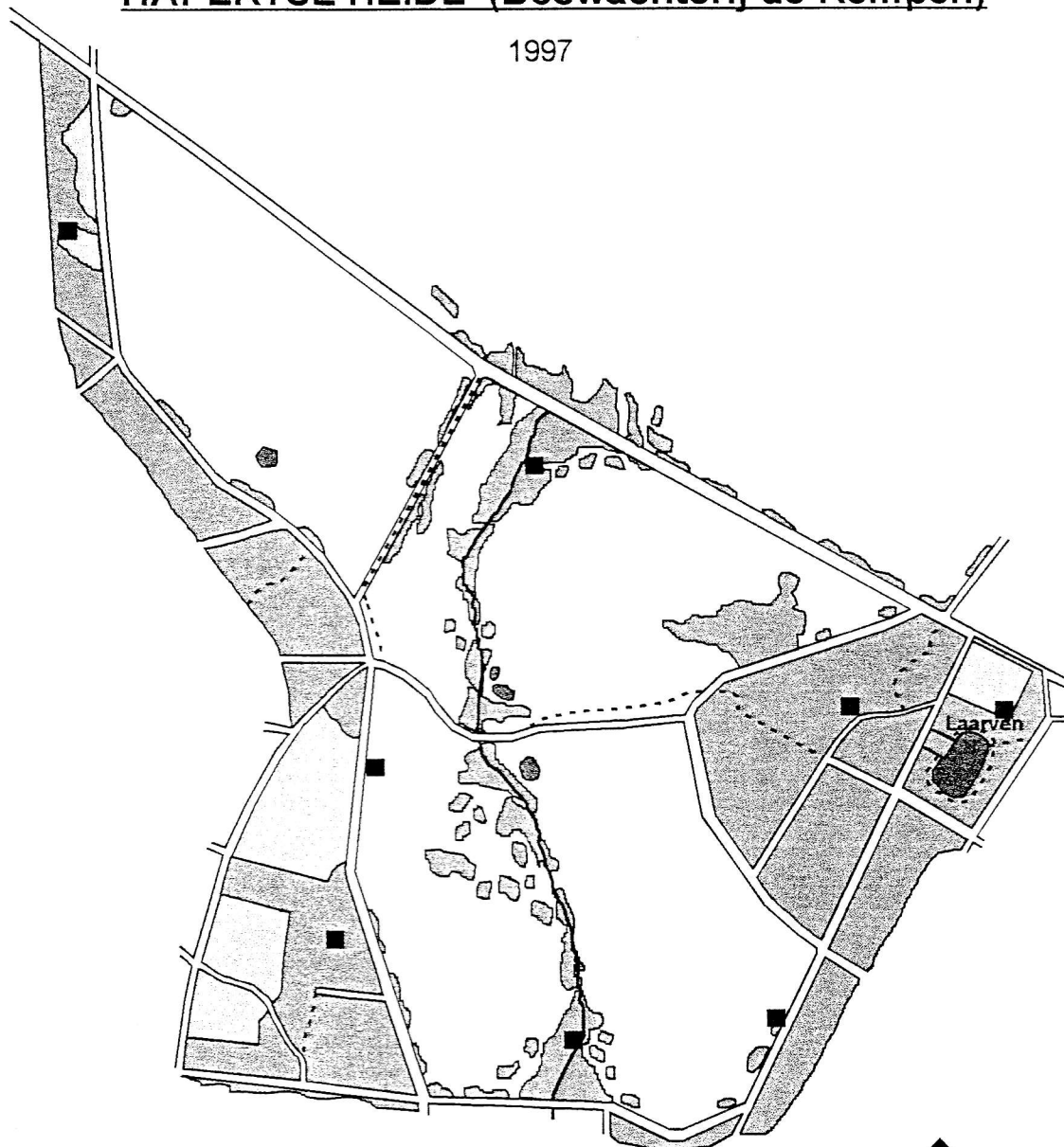
verspreidingskaart 20
Roodborsttapuit 10 territoria



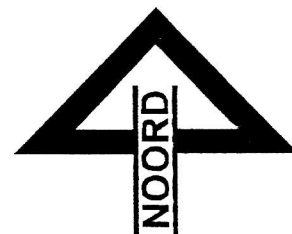
schaal 1:10.000

HAPERTSE HEIDE (Boswachterij de Kempen)

1997



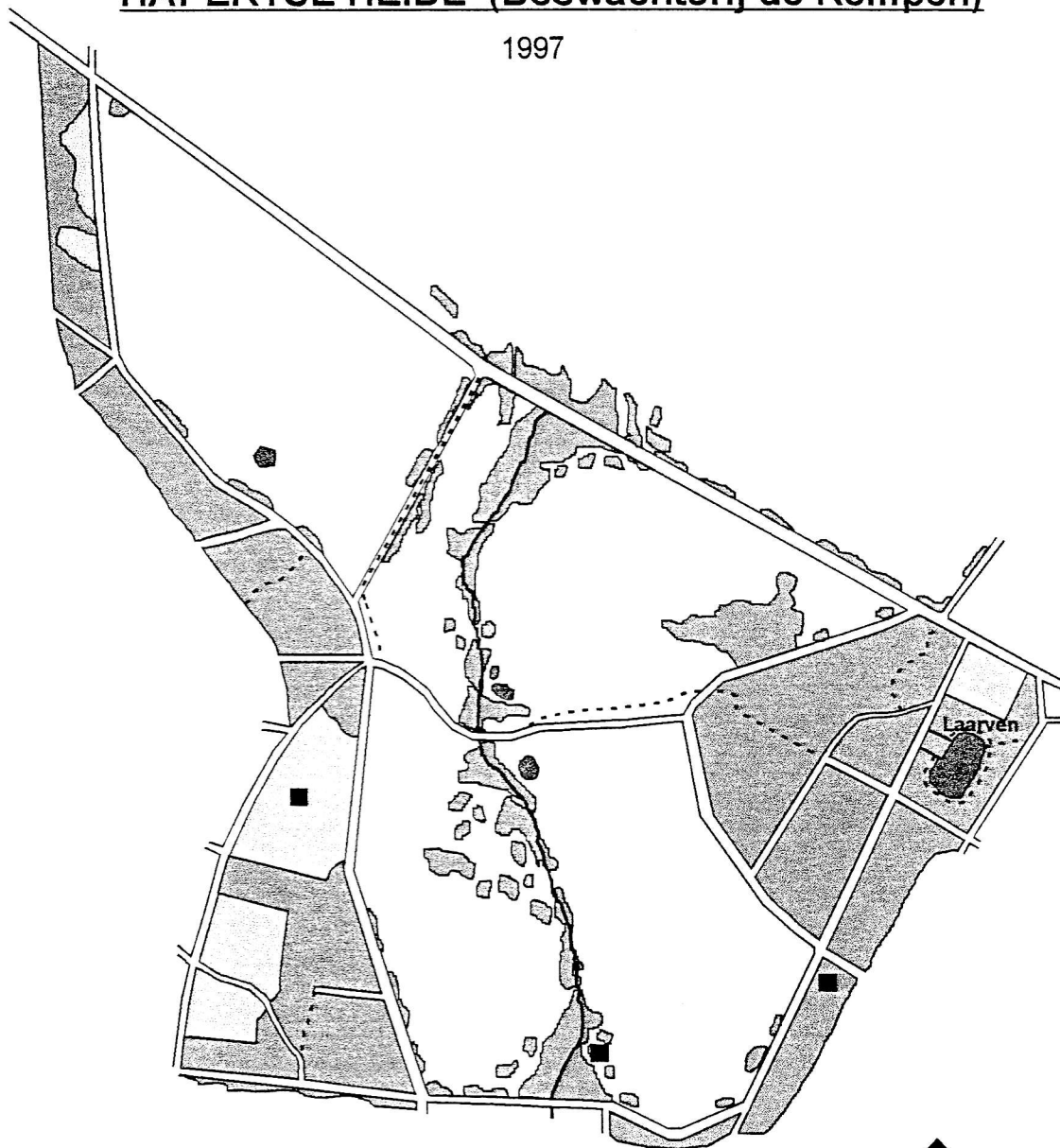
verspreidingskaart 21
Merel 8 territoria



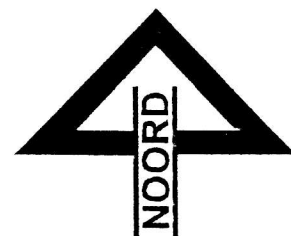
schaal 1:10.000

HAPERTSE HEIDE (Boswachterij de Kempen)

1997



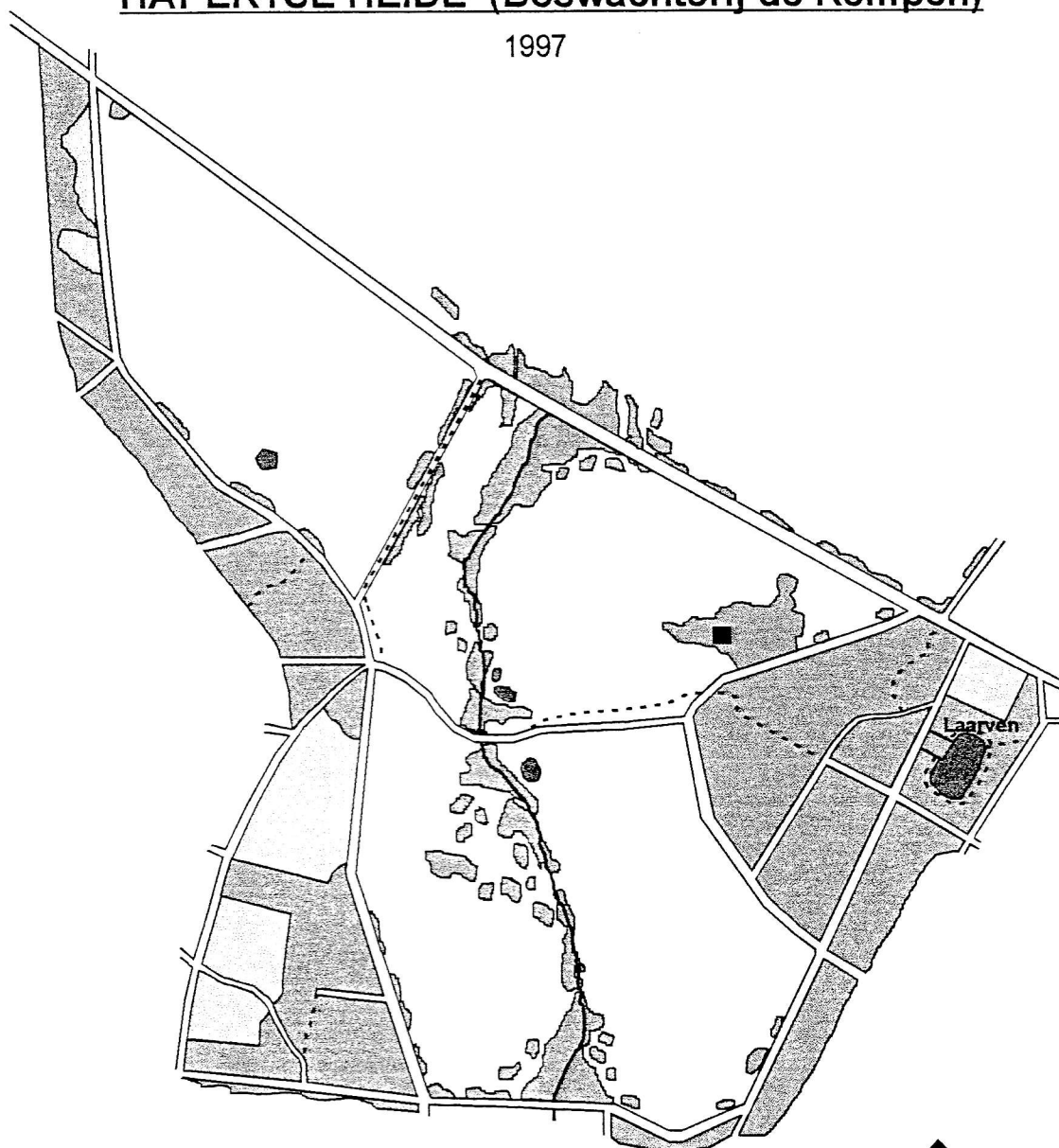
verspreidingskaart 22
Zanglijster 3 territoria



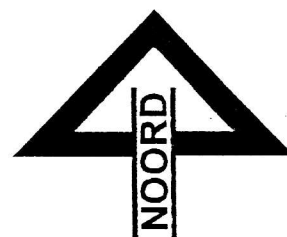
schaal 1:10.000

HAPERTSE HEIDE (Boswachterij de Kempen)

1997



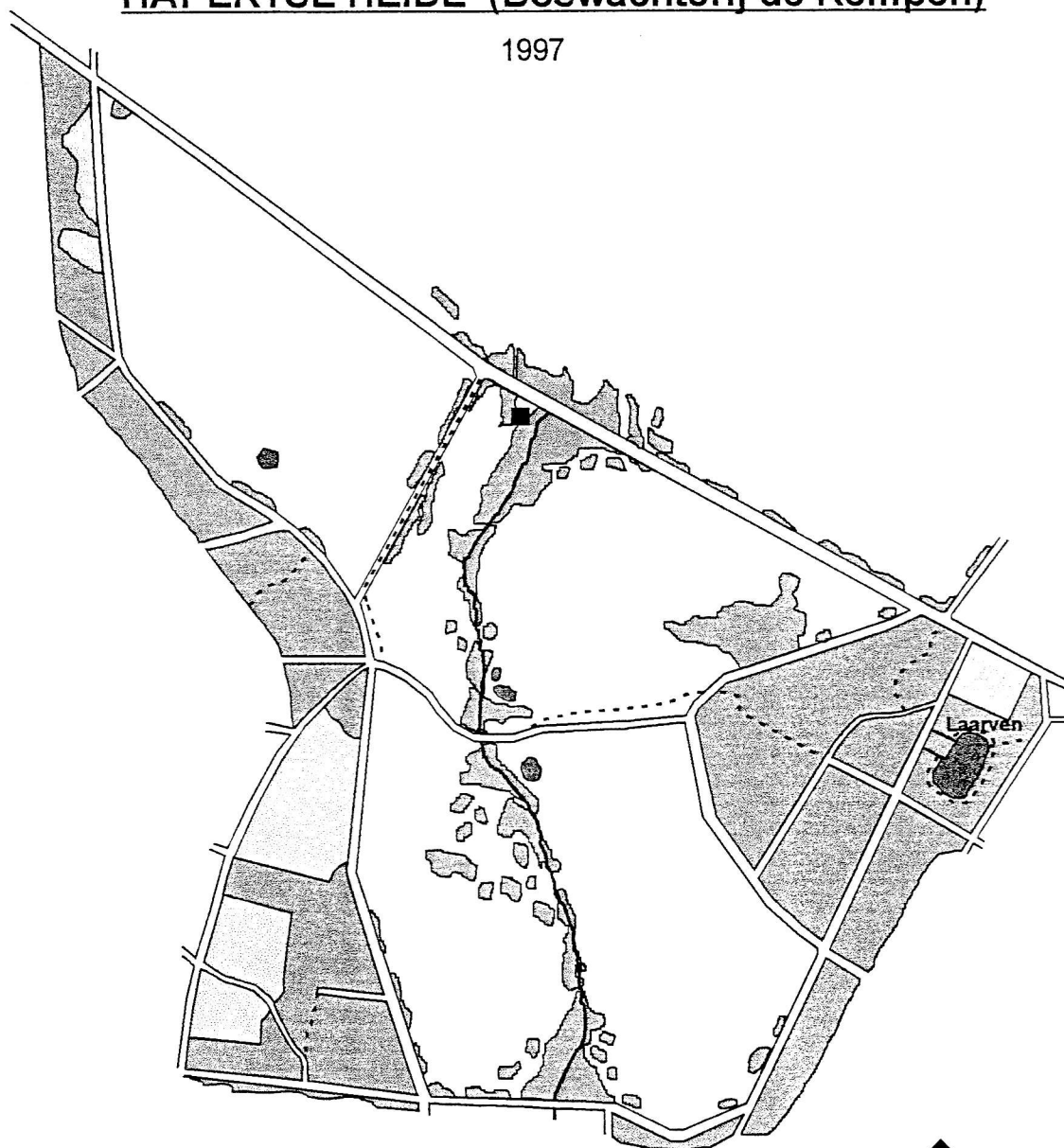
verspreidingskaart 23
Grote Lijster 1 territorium



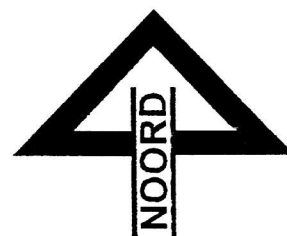
schaal 1:10.000

HAPERTSE HEIDE (Boswachterij de Kempen)

1997



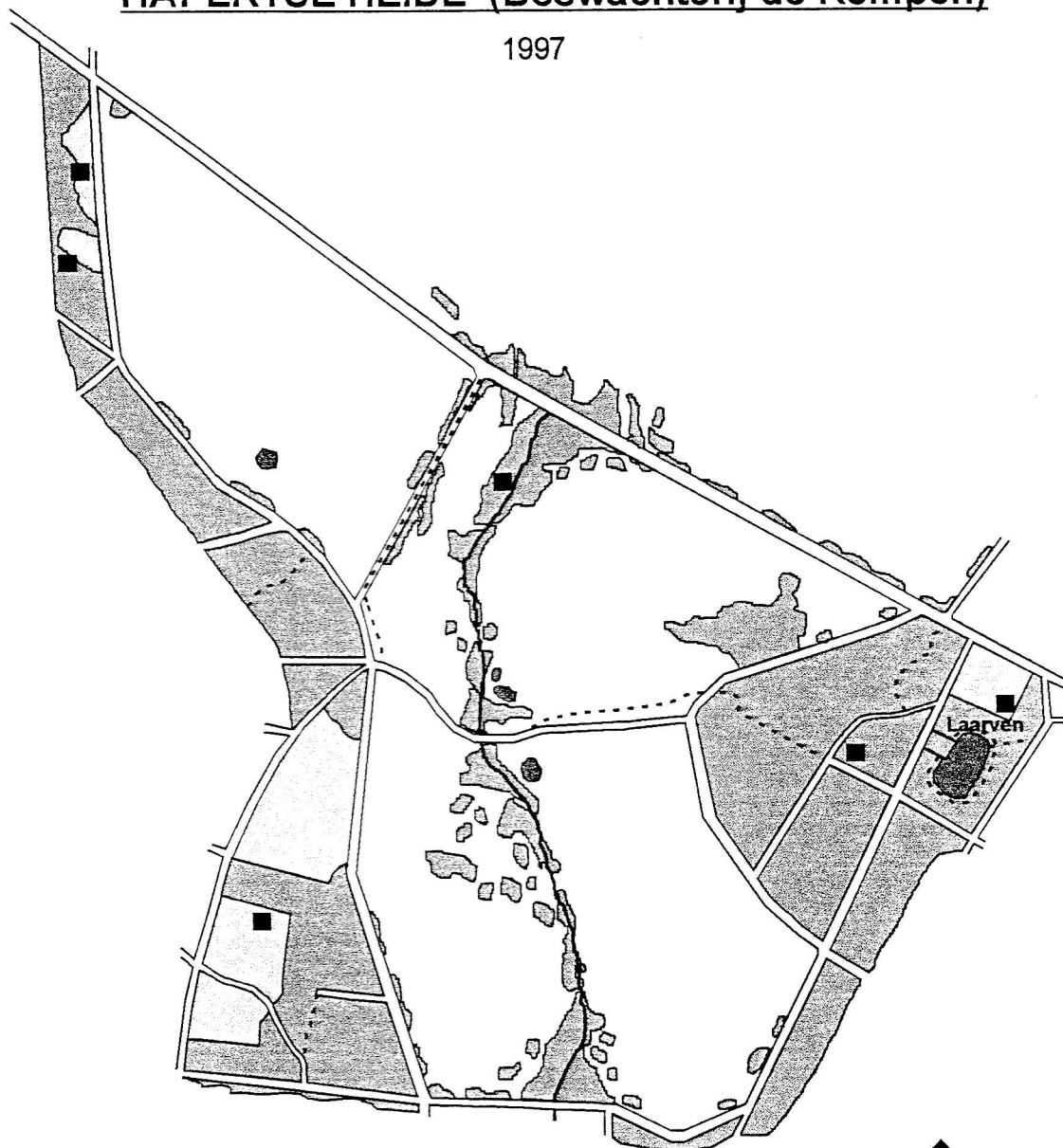
verspreidingskaart 24
Tuinfluiter 1 territorium



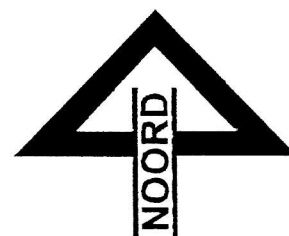
schaal 1:10.000

HAPERTSE HEIDE (Boswachterij de Kempen)

1997



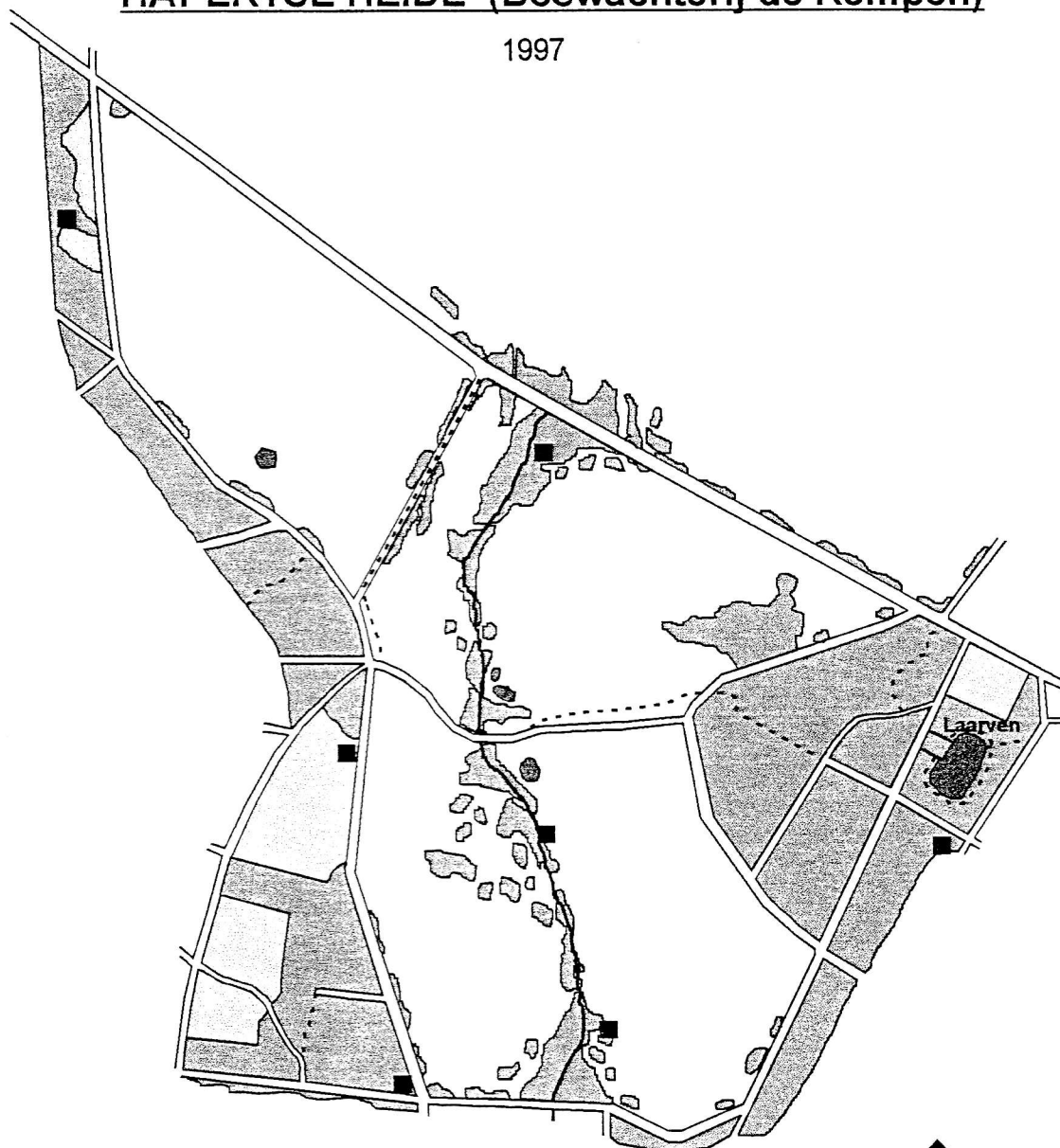
verspreidingskaart 25
Zwartkop 6 territoria



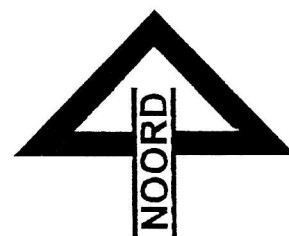
schaal 1:10.000

HAPERTSE HEIDE (Boswachterij de Kempen)

1997



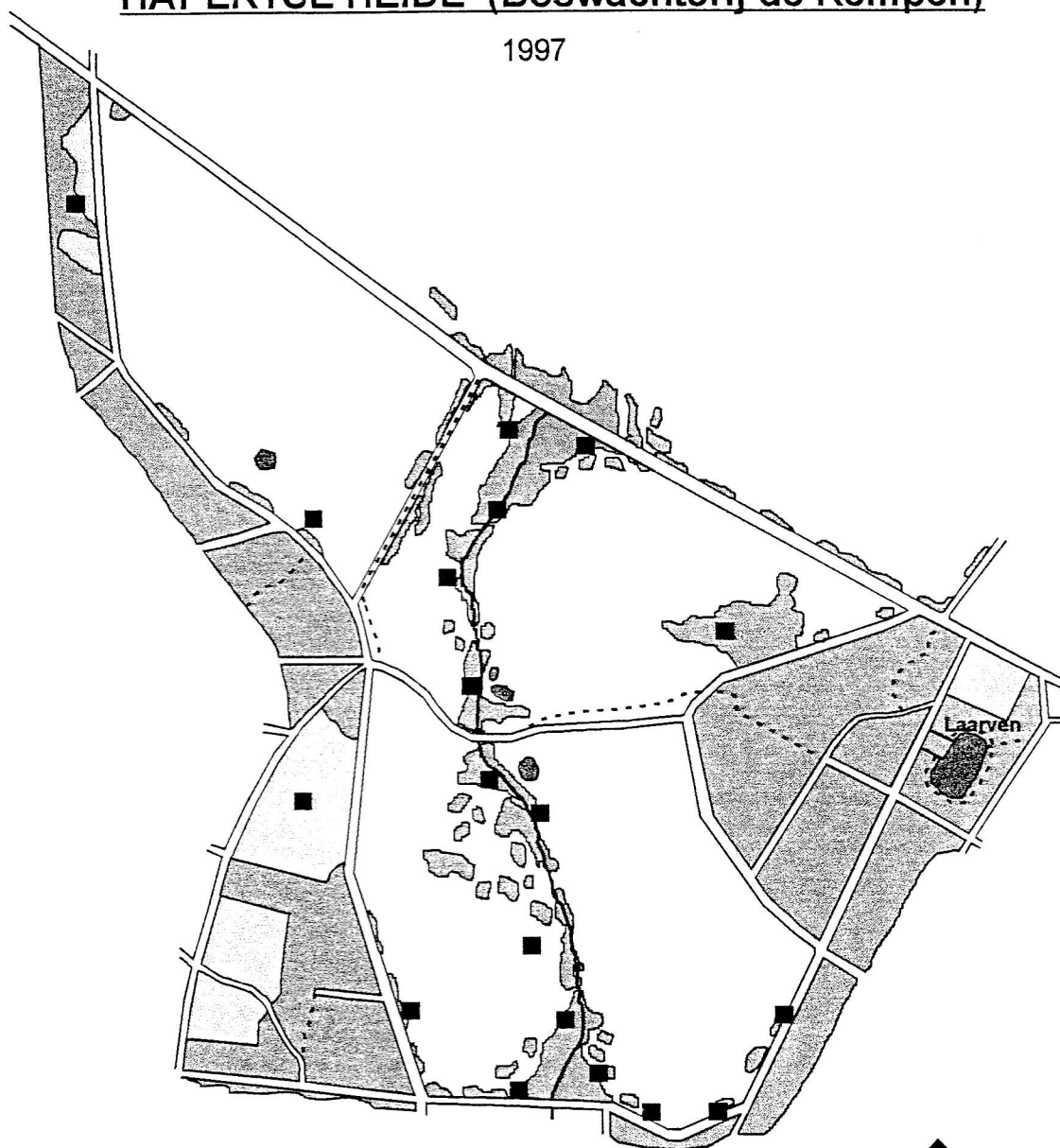
verspreidingskaart 26
Tijftjaf 7 territoria



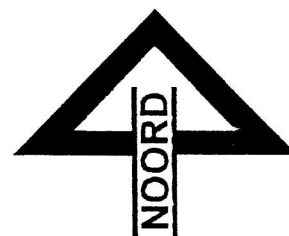
schaal 1:10.000

HAPERTSE HEIDE (Boswachterij de Kempen)

1997



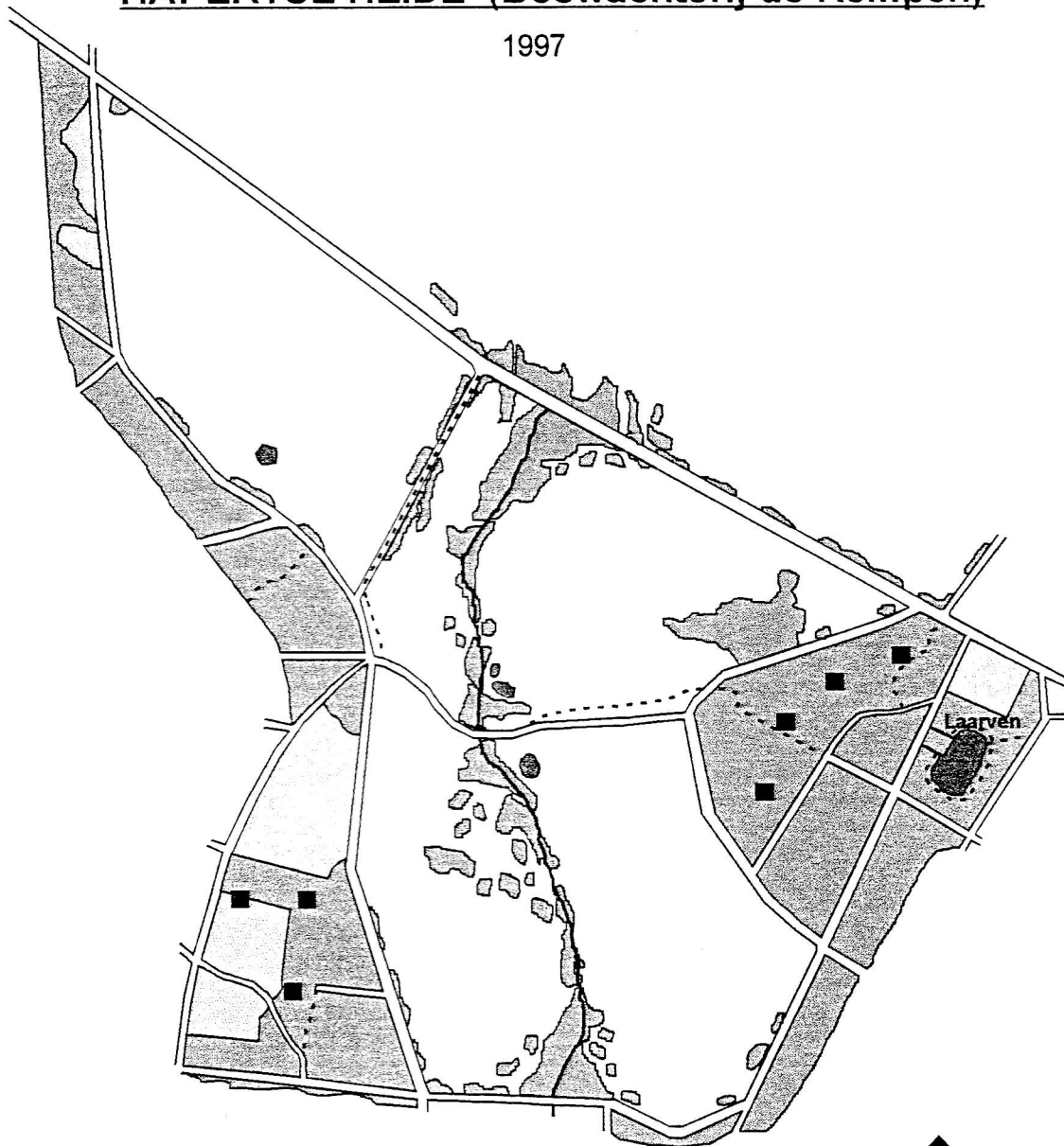
verspreidingskaart 27
Fitis 19 territoria



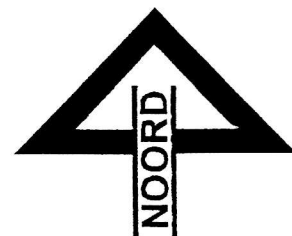
schaal 1:10.000

HAPERTSE HEIDE (Boswachterij de Kempen)

1997



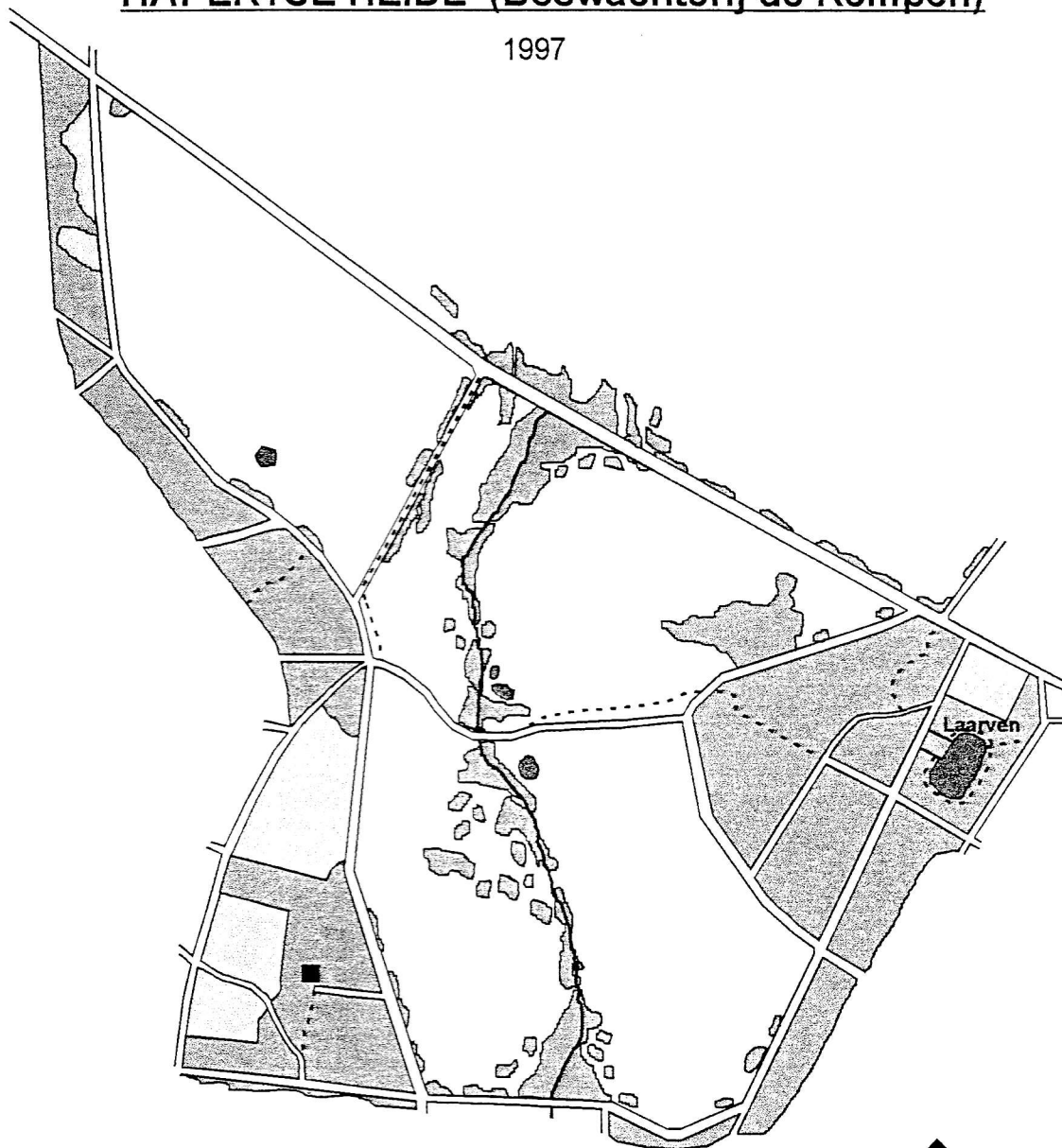
verspreidingskaart 28
Goudhaantje 7 territoria



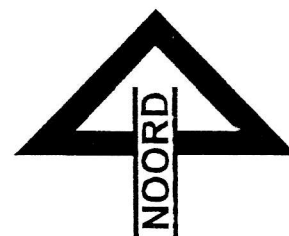
schaal 1:10.000

HAPERTSE HEIDE (Boswachterij de Kempen)

1997



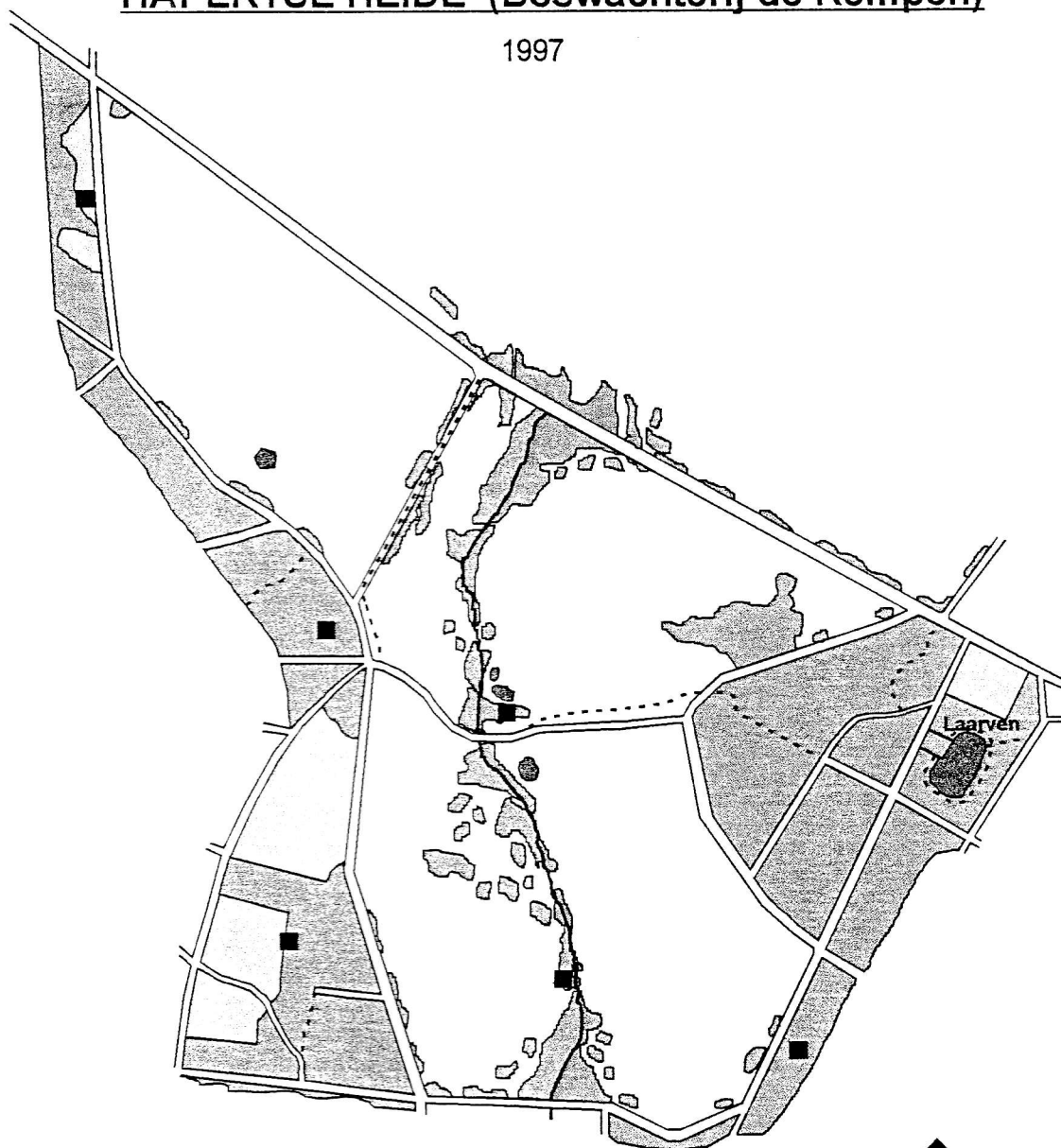
verspreidingskaart 29
Vuurgoudhaantje 1 territorium



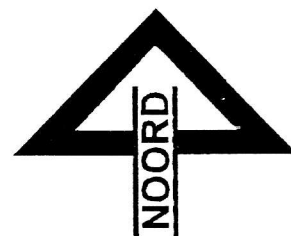
schaal 1:10.000

HAPERTSE HEIDE (Boswachterij de Kempen)

1997



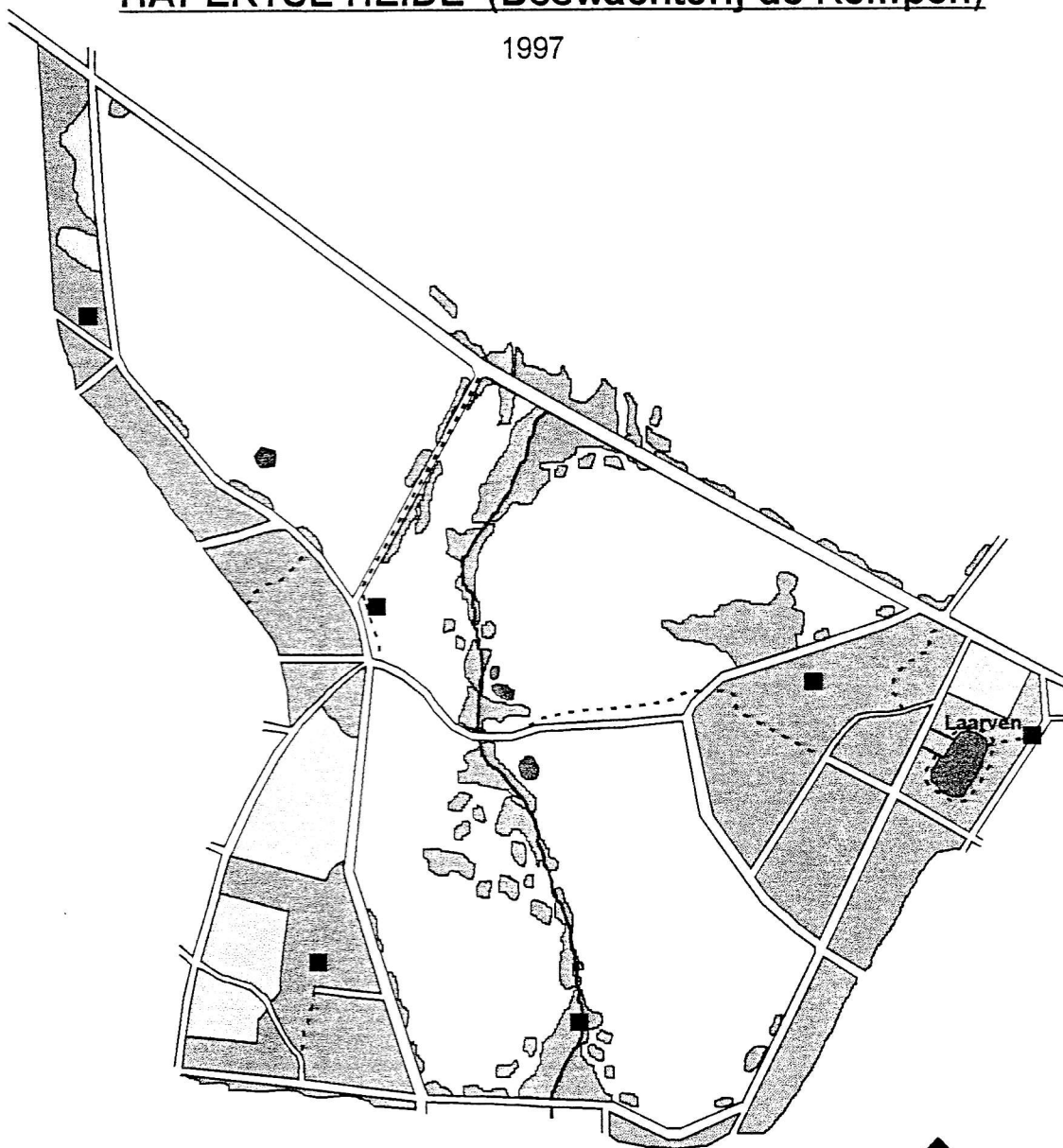
verspreidingskaart 30
Staatmees 6 territoria



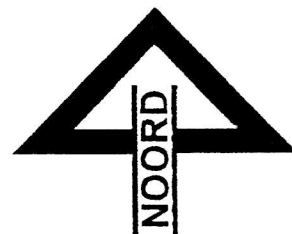
schaal 1:10.000

HAPERTSE HEIDE (Boswachterij de Kempen)

1997



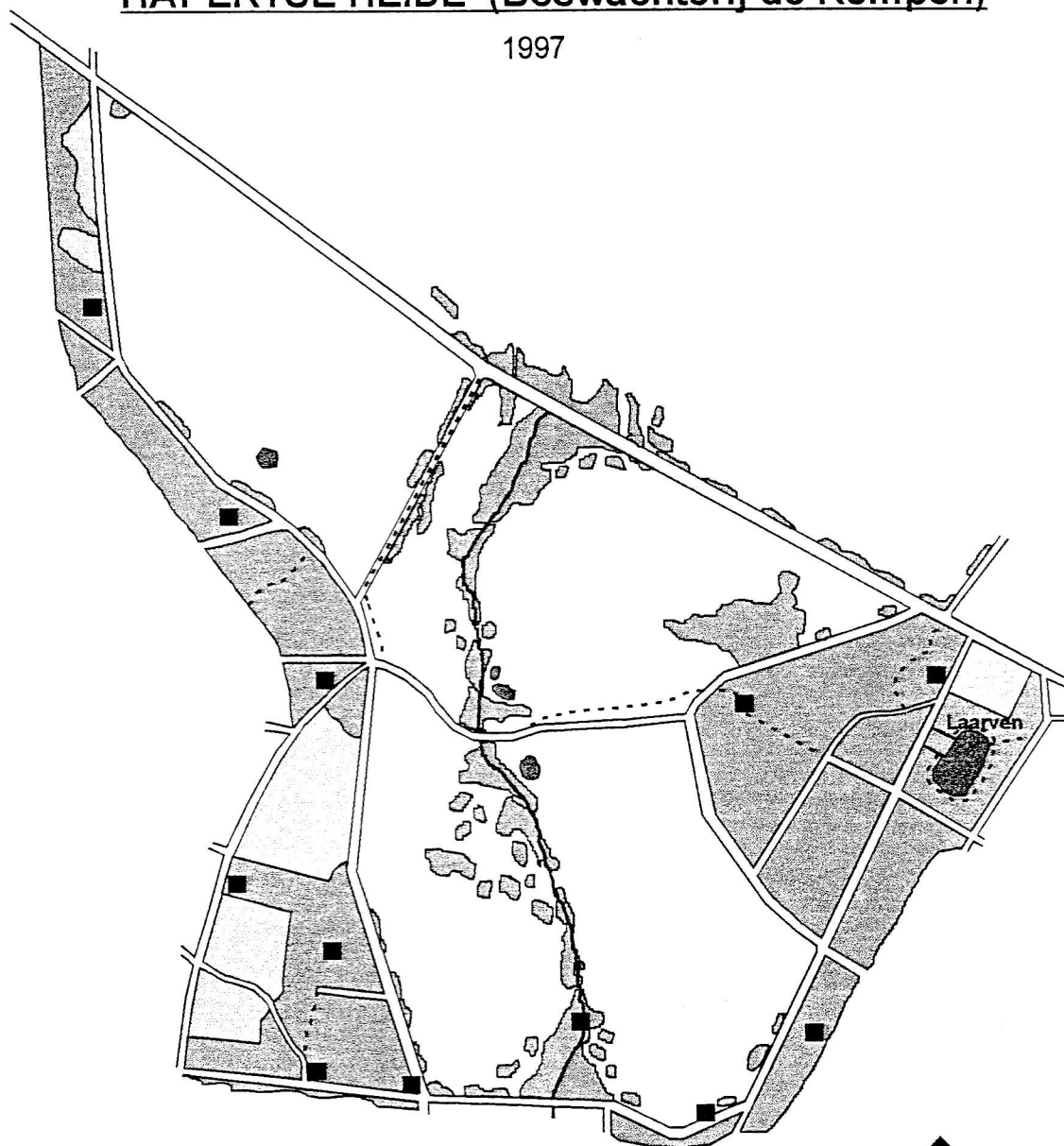
verspreidingskaart 31
Matkop 6 territoria



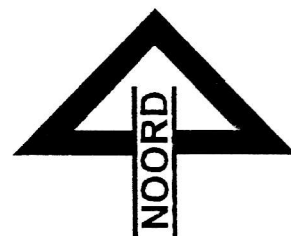
schaal 1:10.000

HAPERTSE HEIDE (Boswachterij de Kempen)

1997



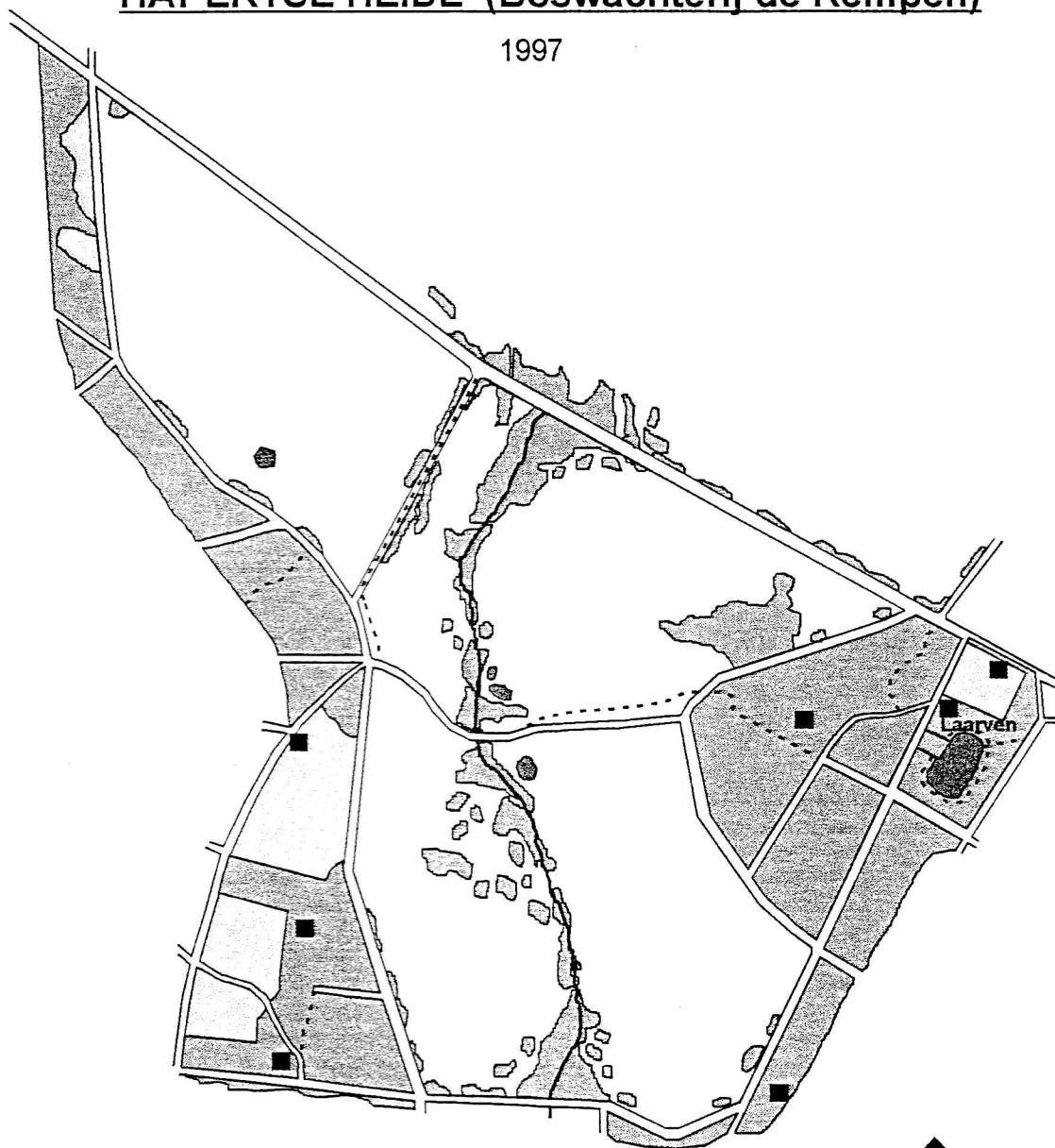
verspreidingskaart 32
Kuifmees 12 territoria



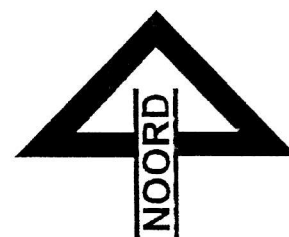
schaal 1:10.000

HAPERTSE HEIDE (Boswachterij de Kempen)

1997



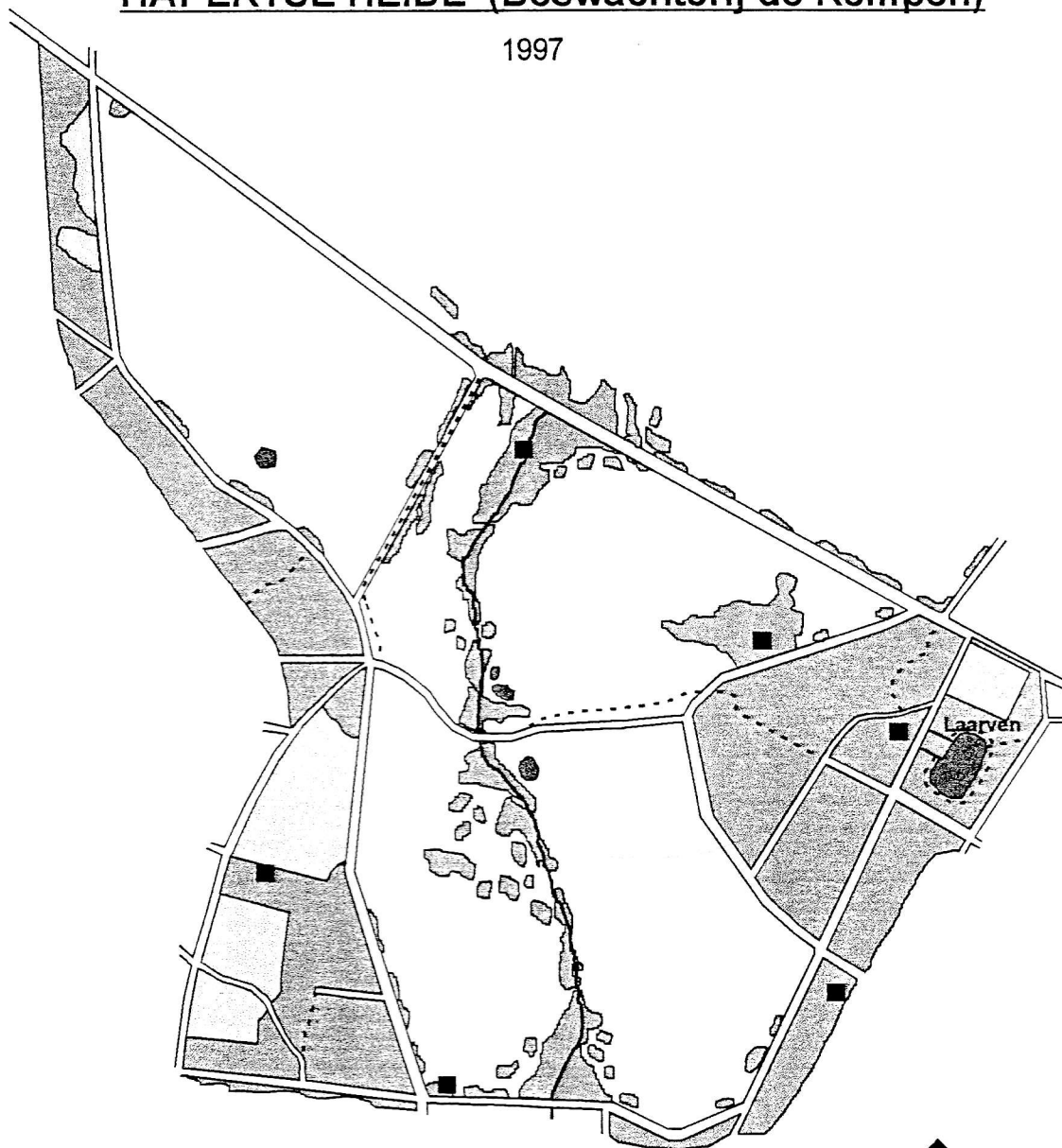
verspreidingskaart 33
Zwarte Mees 7 territoria



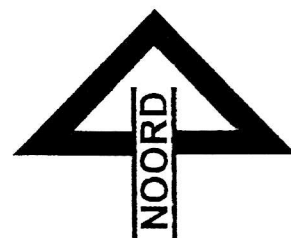
schaal 1:10.000

HAPERTSE HEIDE (Boswachterij de Kempen)

1997



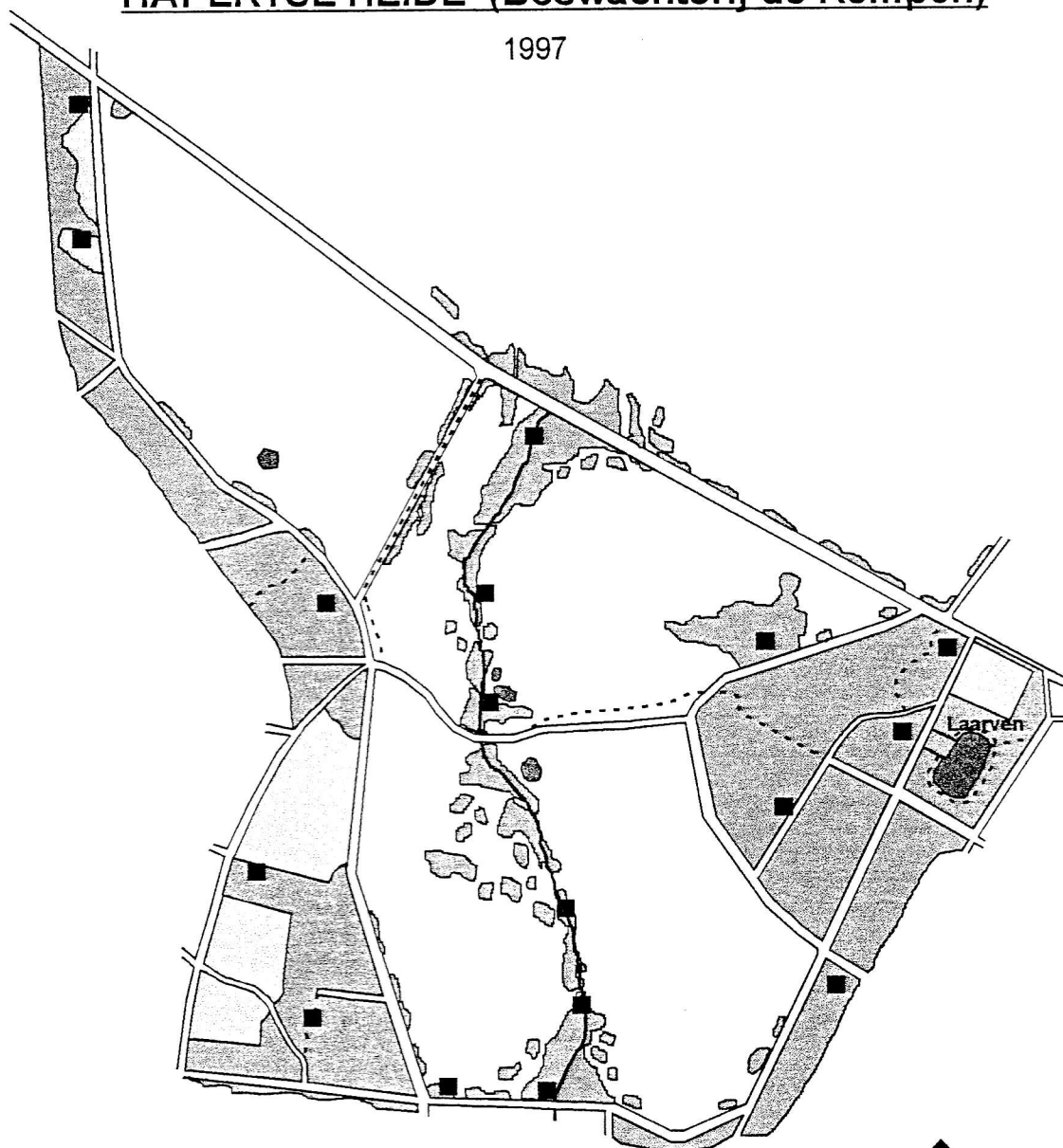
verspreidingskaart 34
Pimpelmees 6 territoria



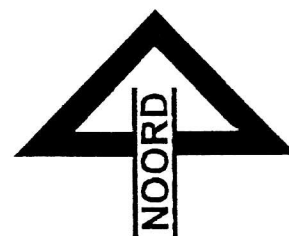
schaal 1:10.000

HAPERTSE HEIDE (Boswachterij de Kempen)

1997



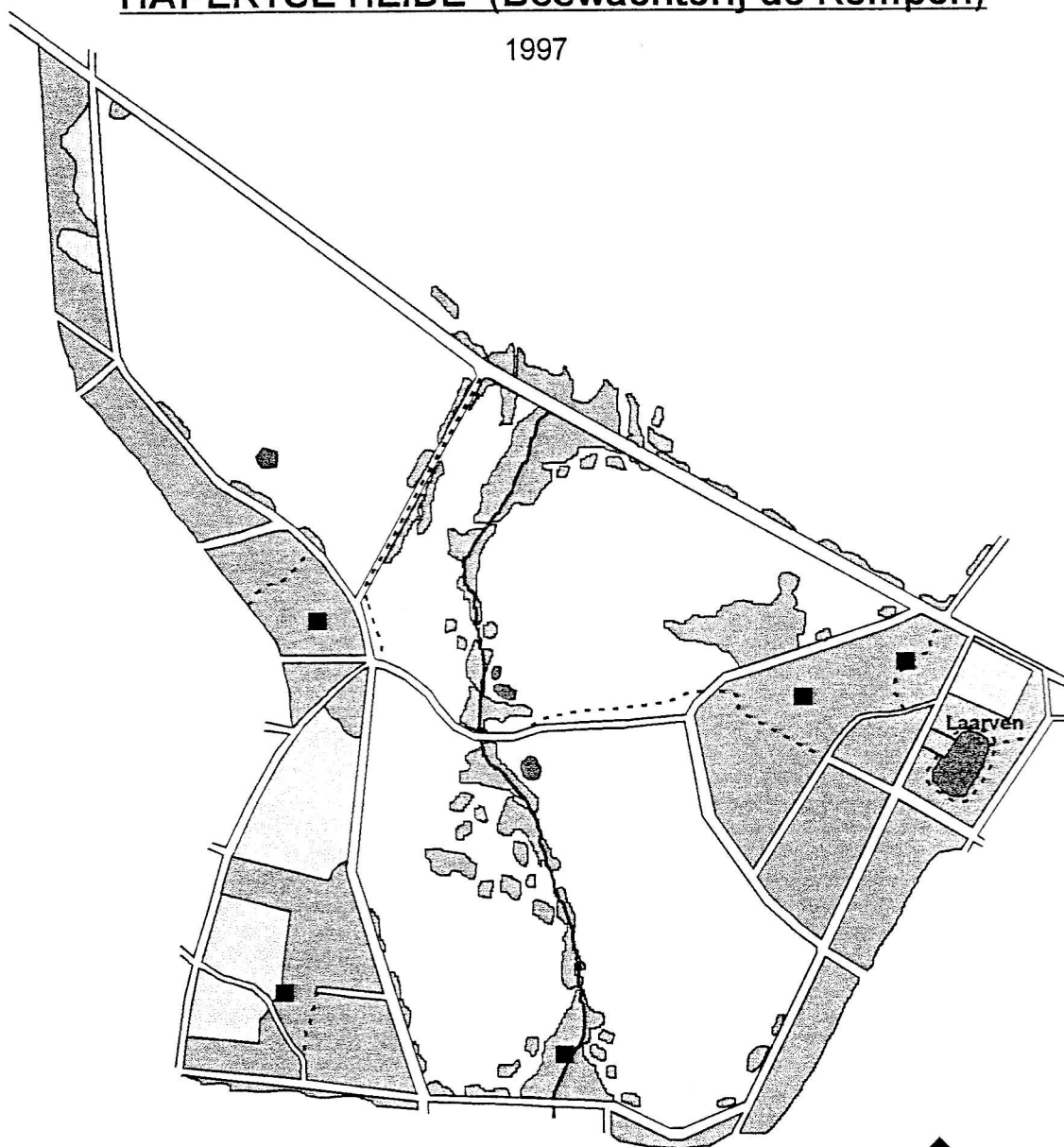
verspreidingskaart 35
Koolmees 17 territoria



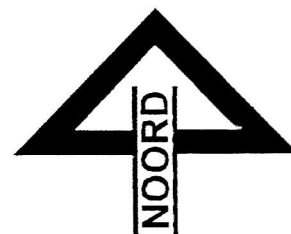
schaal 1:10.000

HAPERTSE HEIDE (Boswachterij de Kempen)

1997



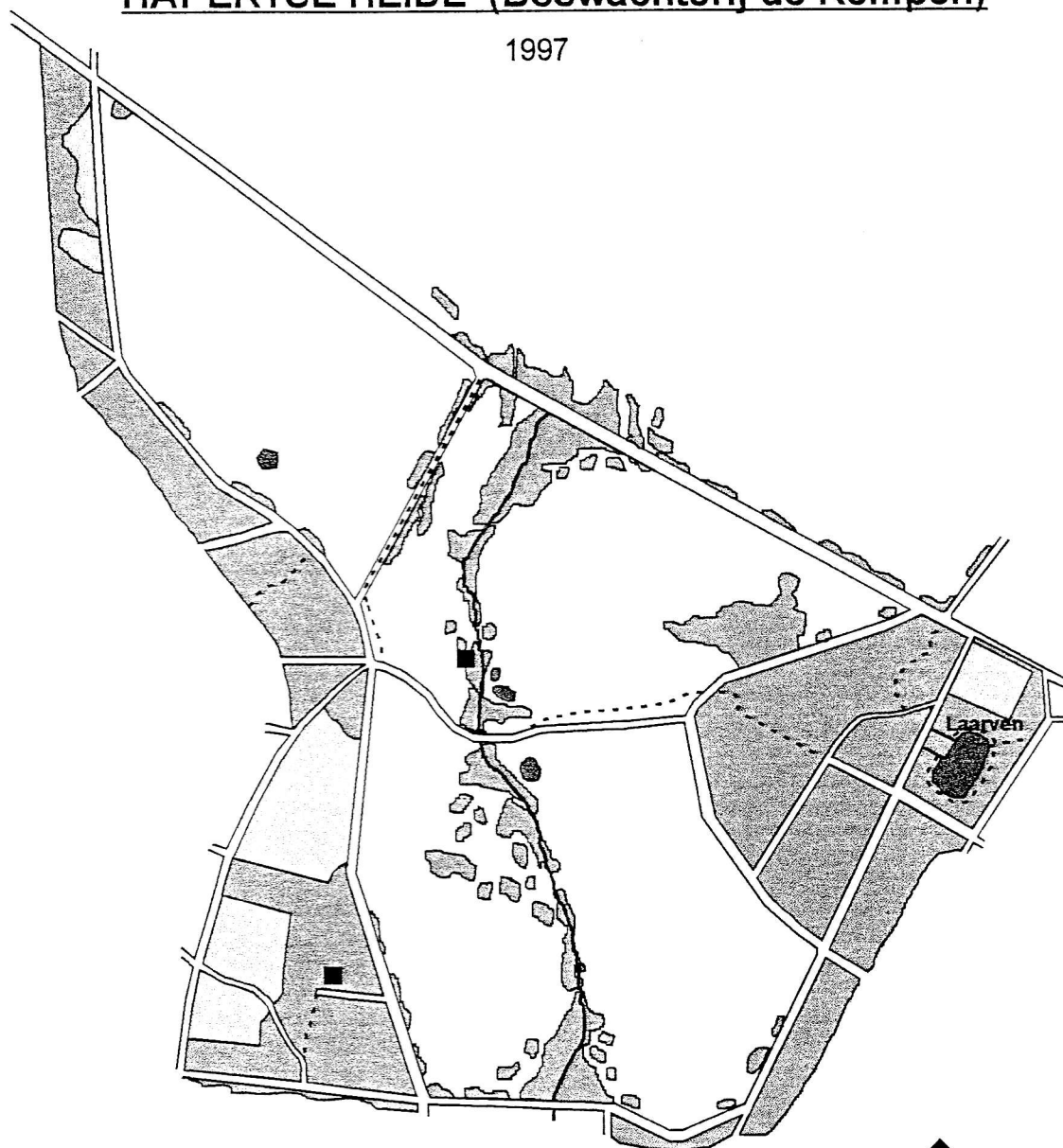
verspreidingskaart 36
Boomkruiper 5 territoria



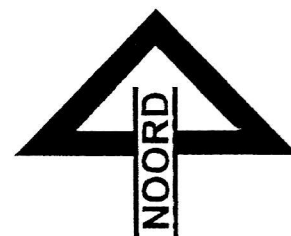
schaal 1:10.000

HAPERTSE HEIDE (Boswachterij de Kempen)

1997



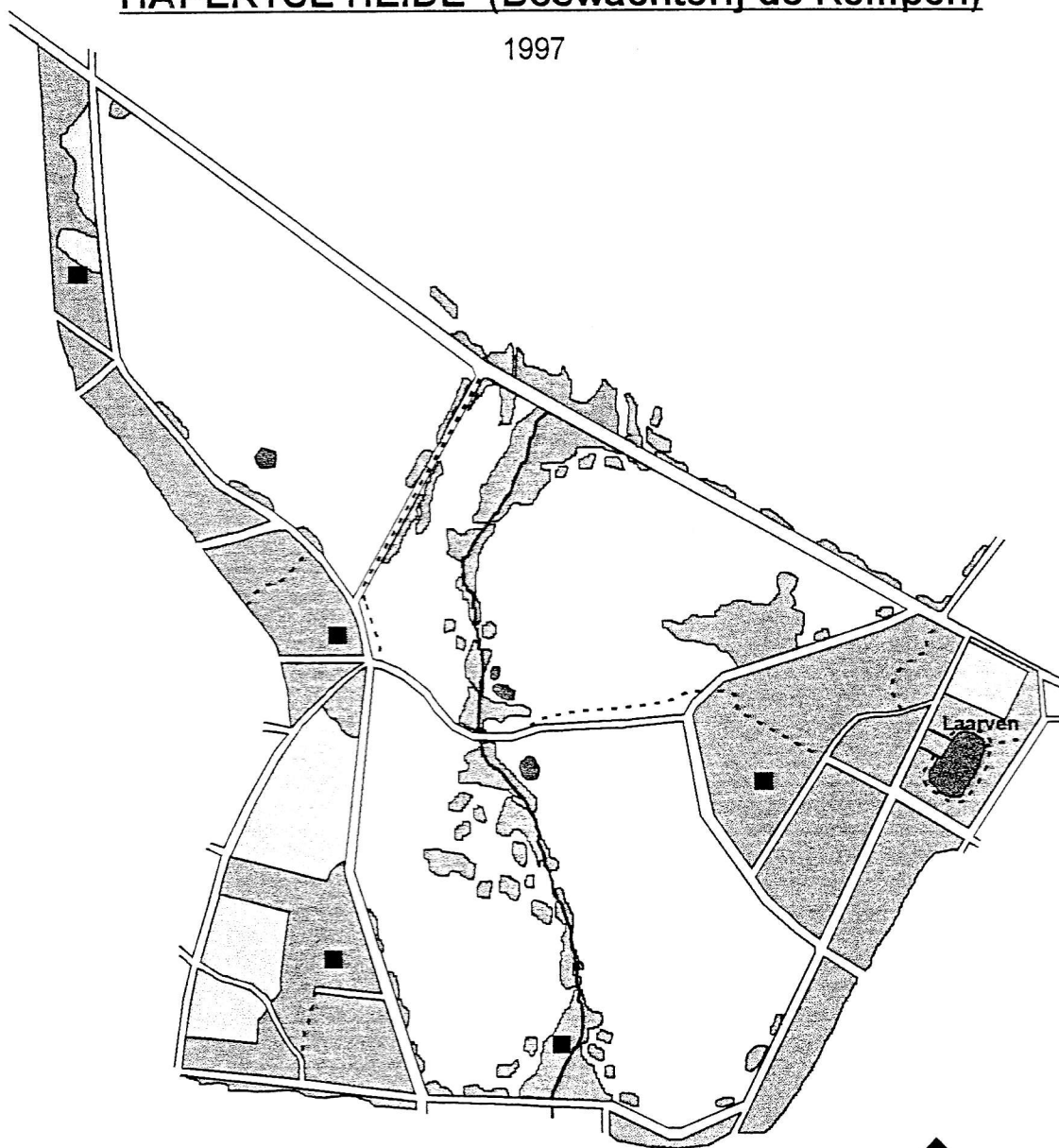
verspreidingskaart 37
Vlaamse Gaai 2 territoria



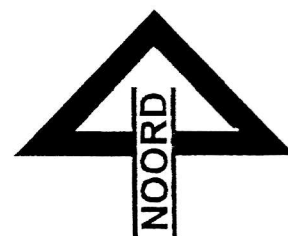
schaal 1:10.000

HAPERTSE HEIDE (Boswachterij de Kempen)

1997



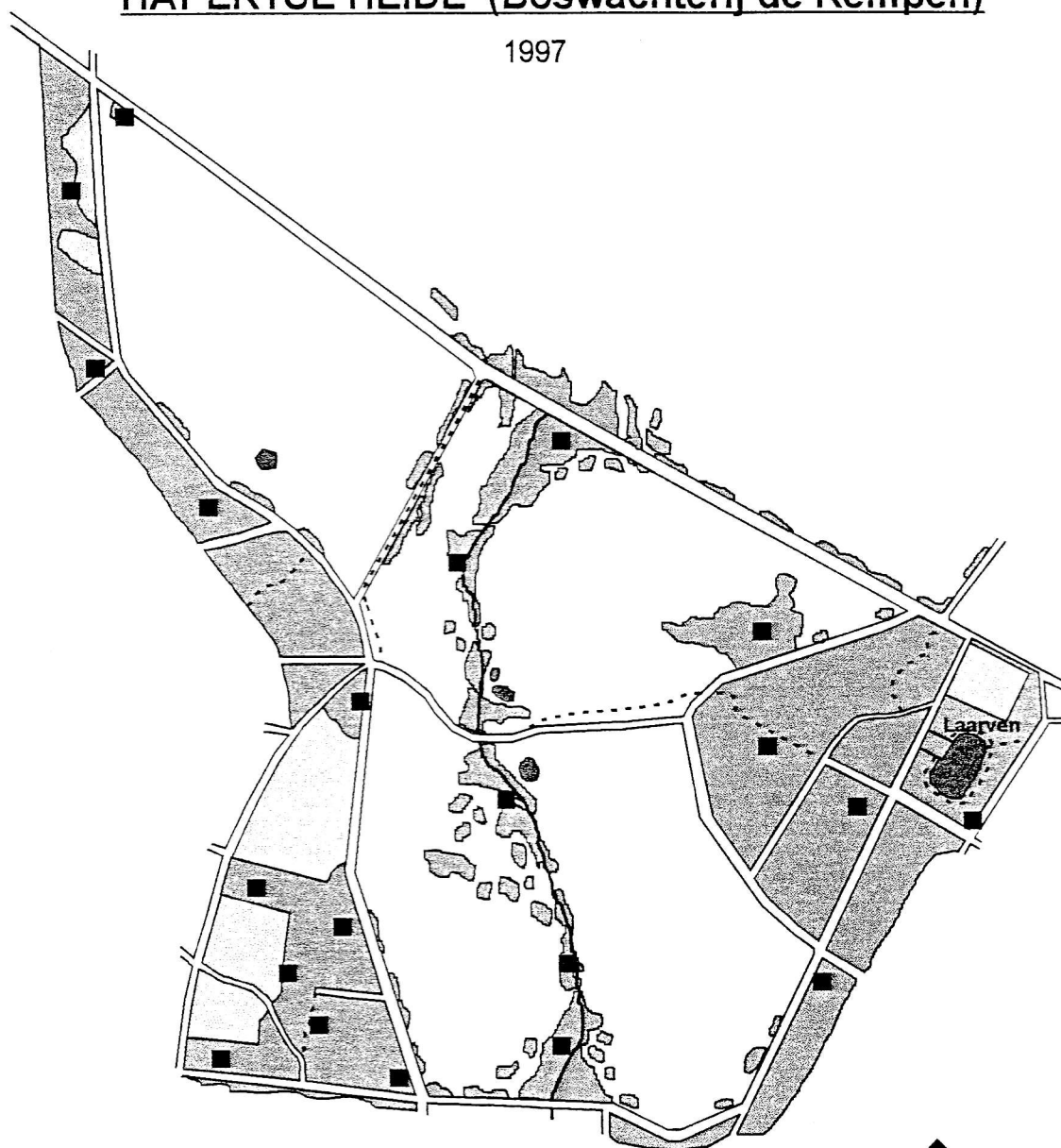
verspreidingskaart 38
Zwarte Kraai 5 territoria



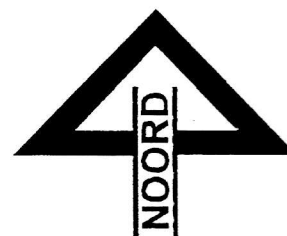
schaal 1:10.000

HAPERTSE HEIDE (Boswachterij de Kempen)

1997



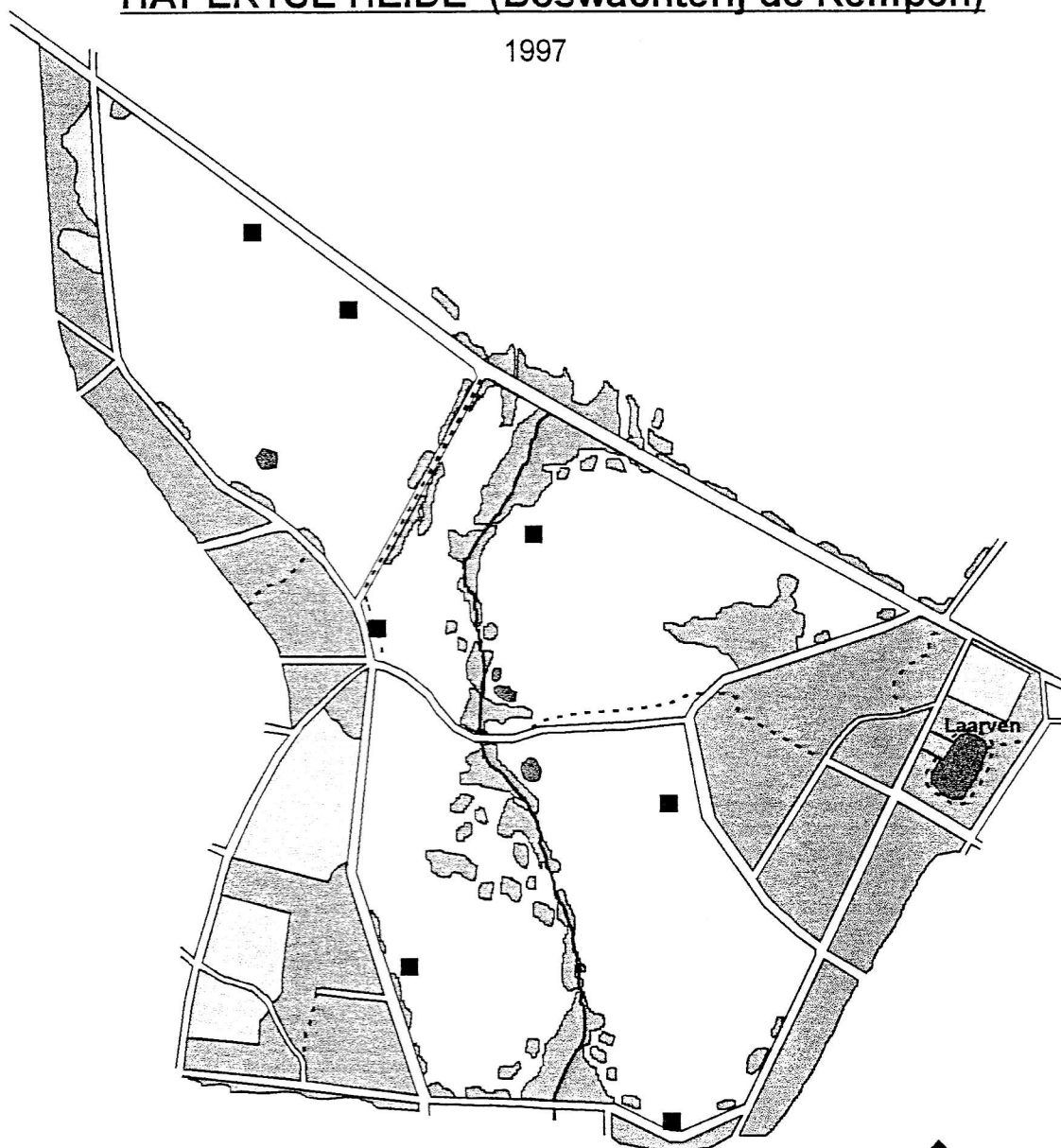
verspreidingskaart 39
Vink 21 territoria



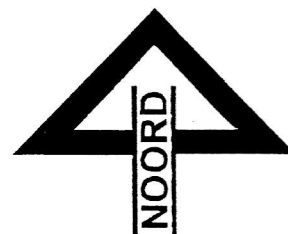
schaal 1:10.000

HAPERTSE HEIDE (Boswachterij de Kempen)

1997



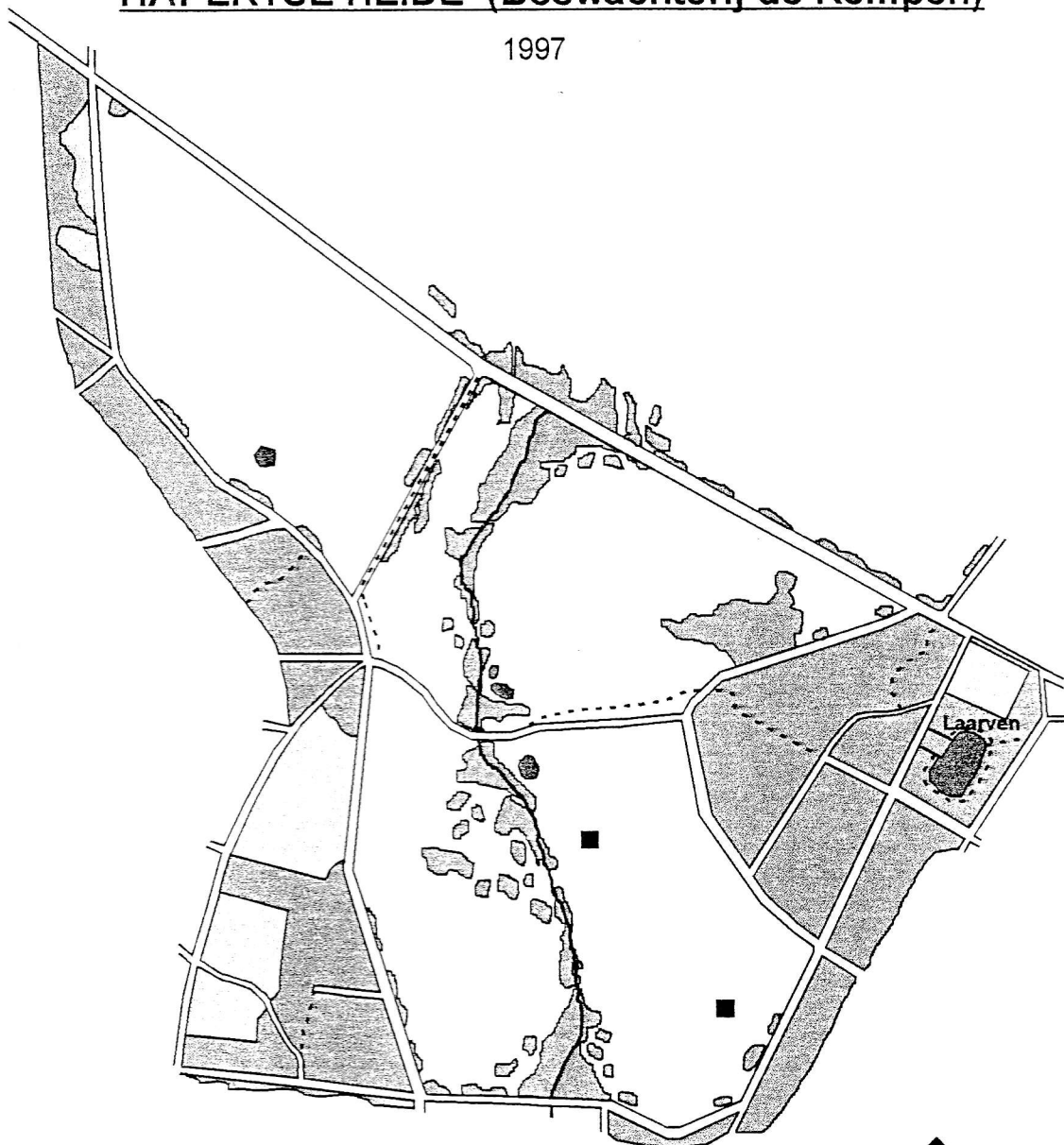
verspreidingskaart 40
Kneu 7 territoria



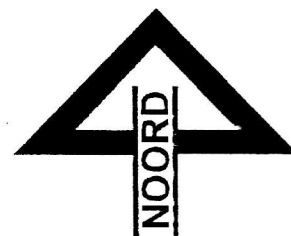
schaal 1:10.000

HAPERTSE HEIDE (Boswachterij de Kempen)

1997



verspreidingskaart 41
Geelgors 2 territoria



schaal 1:10.000